

(๕) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยความสะดวก

(๖) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของเจ้าหน้าที่ขององค์การมหาชน

(๗) ทุน รายได้ งบประมาณ และทรัพย์สิน

(๘) การบริหารงานบุคคล สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์อื่น

(๙) การกำกับดูแล การตรวจสอบ และการประเมินผลงานขององค์การมหาชน

(๑๐) การยุบเลิกองค์การมหาชนในกรณีที่องค์การมหาชนตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการเฉพาะกิจ หรือตั้งขึ้นโดยมีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุด

(๑๑) ข้อกำหนดอื่น ๆ อันจำเป็นเพื่อให้กิจการขององค์การมหาชนดำเนินการไปได้โดยเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ

(๑๒) รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกา

การกำหนดตาม (๓) ถึง (๑๑) ต้องอยู่ภายในกรอบของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเป็นอย่างอื่นได้ ก็ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกานั้น

มาตรา ๘ ในกรณีที่มิมีปัญหาการซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งในการดำเนินการขององค์การมหาชนกับการปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือการดำเนินงานของหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมาย ให้ถือว่าพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชนตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นกฎหมายพิเศษที่มีวัตถุประสงค์โดยเฉพาะ

ปัญหาที่เกี่ยวกับการดำเนินการขององค์การมหาชนกับส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามวรรคหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด พร้อมทั้งกำหนดระเบียบแบบแผนการปฏิบัติราชการเพื่อการประสานงานระหว่างองค์การมหาชน ส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยคณะรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้คณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอความเห็นและร่างระเบียบแบบแผนการปฏิบัติราชการต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยและระเบียบแบบแผนที่คณะรัฐมนตรีกำหนดตามวรรคสอง ให้้องค์การมหาชน ส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องถือเป็นแนวปฏิบัติราชการต่อไป

มาตรา ๙ ในกรณีที่จะมีการตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชนขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อดำเนินกิจการหนึ่งกิจการใดที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐโดยอยู่แล้ว ซึ่งจะมีปัญหาการซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกันในการดำเนินการ และคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรอนุมัติให้มีการโอนอำนาจหน้าที่ กิจการทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ และงบประมาณของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ

หรือหน่วยงานอื่นของรัฐนั้นให้แก่องค์การมหาชนที่จะจัดตั้งขึ้น ให้อำนาจหน้าที่ กิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ และงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวข้องของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐนั้น โอนไปเป็นขององค์การมหาชนในวันที่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชนมีผลใช้บังคับ เว้นแต่ เงินงบประมาณหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำที่ยังคงมีผู้ครองตำแหน่งอยู่ในสังกัดส่วนราชการใด ให้ยังคงเป็นของส่วนราชการนั้นต่อไปจนกว่าจะมีการยุบตำแหน่งนั้นๆ

สิทธิตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงสิทธิในการใช้หรือสิทธิตามสัญญาเช่าที่ดินที่เป็น ที่ราชพัสดุหรือสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐมีอยู่ใน วันที่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชนมีผลใช้บังคับ

มาตรา ๑๐ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่น ของรัฐตามมาตรา ๕ ถ้าสมัครใจจะเปลี่ยนไปเป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างขององค์การมหาชน ให้แจ้ง ความจำนงเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชา และจะต้องผ่านการคัดเลือกหรือการประเมินตามหลักเกณฑ์ที่ คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๑ ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเปลี่ยนไปเป็นเจ้าหน้าที่ขององค์การมหาชนตามมาตรา ๑๐ เป็นข้าราชการ ให้ถือว่าออกจากราชการเพราะเลิกหรือยุบตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการหรือกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ แล้วแต่กรณี

ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเปลี่ยนไปเป็นเจ้าหน้าที่ขององค์การมหาชนตามมาตรา ๑๐ เป็นลูกจ้าง ของส่วนราชการ ให้ถือว่าออกจากงานเพราะทางราชการยุบเลิกตำแหน่งหรือเลิกจ้างโดยไม่มี ความผิด และให้ได้รับบำเหน็จตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยบำเหน็จลูกจ้าง

เพื่อประโยชน์ในการนับเวลาการทำงานสำหรับคำนวณสิทธิประโยชน์ตามข้อบังคับขององค์การ มหาชน ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการผู้ใดเปลี่ยนไปเป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างขององค์การ มหาชนตามมาตรา ๑๐ ประสงค์จะให้นับเวลาราชการหรือเวลาทำงานในขณะที่เป็นข้าราชการหรือลูกจ้าง ต่อเนื่องกับเวลาทำงานของเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างขององค์การมหาชน แล้วแต่กรณี ก็ให้มีสิทธิกระทำ ได้ โดยแสดงความจำนงว่าไม่ขอรับบำเหน็จหรือบำนาญ

การไม่ขอรับบำเหน็จหรือบำนาญตามวรรคสาม จะต้องกระทำภายในสามสิบวันนับแต่วันที่โอน สำหรับกรณีของข้าราชการให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ สำหรับกรณี ของลูกจ้างให้กระทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อเป็นหลักฐานยื่นต่อผู้ว่าจ้างเพื่อส่งต่อไปให้กระทรวง การคลังทราบ

หมวด ๒
ทุน รายได้ และทรัพย์สิน

มาตรา ๑๒ ทุนและทรัพย์สินในการดำเนินการขององค์การมหาชน ประกอบด้วย

- (๑) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับโอนมา
- (๒) เงินที่รัฐบาลจ่ายให้เป็นทุนประเดิม
- (๓) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้ตามความเหมาะสมเป็นรายปี
- (๔) เงินอุดหนุนจากภาคเอกชนหรือองค์กรอื่น รวมทั้งจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่าง

ประเทศ และเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้

(๕) ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือรายได้จากการดำเนินการ

(๖) ดอกผลของเงินหรือรายได้จากทรัพย์สินขององค์การมหาชน

มาตรา ๑๓ ภายใต้วัตถุประสงค์ขององค์การมหาชน ให้องค์การมหาชนมีอำนาจเรียกเก็บ ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินการได้ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง

มาตรา ๑๔ บรรดารายได้ขององค์การมหาชน ไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลัง ตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

มาตรา ๑๕ ทรัพย์สินขององค์การมหาชนไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา ๑๖ ให้อสังหาริมทรัพย์ซึ่งองค์การมหาชนได้มาจากการให้หรือซื้อด้วยเงินรายได้ของ องค์การมหาชน เป็นกรรมสิทธิ์ขององค์การมหาชน

ให้องค์การมหาชนมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้จ่ายจำหน่าย และจัดหาประโยชน์ จากทรัพย์สินขององค์การมหาชน

มาตรา ๑๗ การใช้จ่ายเงินขององค์การมหาชน ให้ใช้จ่ายไปเพื่อกิจการขององค์การมหาชน โดยเฉพาะ

การเก็บรักษาและเบิกจ่ายเงินขององค์การมหาชนให้เป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๘ การกู้ยืมเงิน การถือหุ้นหรือการเข้าเป็นหุ้นส่วน การเข้าร่วมทุนในกิจการของ นิติบุคคลอื่น การจำหน่ายทรัพย์สินจากบัญชีเป็นสูญ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๓
การบริหารและการดำเนินงาน

มาตรา ๑๕ ให้มีคณะกรรมการของแต่ละองค์การมหาชน ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการ โดยมีองค์ประกอบตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง และให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการ

คณะกรรมการขององค์การมหาชน อาจประกอบด้วยผู้แทนของส่วนราชการ ซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่งก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการ

คณะกรรมการมีจำนวนตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งแต่ต้องไม่เกินสิบเอ็ดคน และจะต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมิใช่ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐร่วมอยู่ด้วย

มาตรา ๒๐ ประธานกรรมการและกรรมการขององค์การมหาชนซึ่งมิใช่กรรมการโดยตำแหน่งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าและไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งแต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์

(๓) มีคุณวุฒิและประสบการณ์เหมาะสมกับกิจการขององค์การมหาชนตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง

(๔) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๗) ไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง

ความใน (๑) มิให้ใช้บังคับแก่กรรมการชาวต่างประเทศซึ่งองค์การมหาชนจำเป็นต้องแต่งตั้งตามข้อผูกพันหรือตามลักษณะของกิจการขององค์การมหาชนนั้น

มาตรา ๒๑ ประธานกรรมการและกรรมการขององค์การมหาชนใดจะต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับองค์การมหาชนนั้น หรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการขององค์การมหาชนนั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่เป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายให้เป็นประธานกรรมการหรือกรรมการในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่องค์การมหาชนเป็นผู้ถือหุ้น

มาตรา ๒๒ ประธานกรรมการและกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการโดยตำแหน่งมีวาระการดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง แต่ต้องไม่เกินคราวละสี่ปี

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการโดยตำแหน่งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้น อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการขึ้นใหม่ ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่าประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๒๓ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ประธานกรรมการและกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการโดยตำแหน่งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือกระทำการอันมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๑ มาตรา ๒๔ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลองค์การมหาชน ให้ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง
  - (๑) กำหนดนโยบายการบริหารงาน และให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานขององค์การมหาชน
  - (๒) อนุมัติแผนการลงทุนและแผนการเงินขององค์การมหาชน

(๓) ควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารงานทั่วไป ตลอดจนออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับองค์การมหาชนในเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) การจัดแบ่งส่วนงานขององค์การมหาชน และขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว

(ข) การกำหนดตำแหน่ง คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่นของเจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชน

(ค) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน วินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษของเจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างขององค์การมหาชน

(ง) การบริหารและจัดการการเงิน การพัสดุ และทรัพย์สินขององค์การมหาชน

(จ) การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นแก่เจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชน

(ฉ) ขอบเขตอำนาจหน้าที่และระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน

(๔) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งกำหนด

มาตรา ๒๕ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการ ได้ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง และมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

มาตรา ๒๖ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ที่ปรึกษา และอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุม และประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๗ ห้องค์การมหาชนมีผู้อำนวยการคนหนึ่ง ซึ่งจะเรียกชื่อตำแหน่งเป็นอย่างอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งก็ได้

คณะกรรมการเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนผู้อำนวยการ

มาตรา ๒๘ ผู้อำนวยการต้องมีคุณสมบัติและไม่มียกเว้นต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง และต้องเป็นผู้สามารถทำงานให้แก่องค์การมหาชนได้เต็มเวลา

มาตรา ๒๙ ผู้อำนวยการมีวาระอยู่ในตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง แต่ต้องไม่เกินคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๓๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ดาย

(๒) ลาออก

(๓) ออกตามกรณีที่กำหนดไว้ในข้อตกลงระหว่างคณะกรรมการกับผู้ผู้อำนวยการ

(๔) คณะกรรมการให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับการเป็นผู้อำนวยการ

มติของคณะกรรมการให้ออกจากตำแหน่งตาม (๔) ต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการที่มีอยู่โดยไม่นับรวมตำแหน่งผู้อำนวยการ

มาตรา ๓๑ ผู้อำนวยการมีหน้าที่บริหารกิจการองค์การมหาชนให้เป็นไปตามกฎหมายวัตถุประสงค์ขององค์การมหาชน ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด นโยบาย มติ และประกาศของคณะกรรมการ และเป็นผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชนทุกตำแหน่ง

ผู้อำนวยการต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการในการบริหารกิจการขององค์การมหาชน

มาตรา ๓๒ ผู้อำนวยการมีอำนาจ

(๑) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อน ถด ดัดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชน ตลอดจนให้เจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์การมหาชนออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การมหาชนโดยไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบข้อบังคับ ข้อกำหนด นโยบาย มติ หรือประกาศที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๓ ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้แทนขององค์การมหาชน เพื่อการนี้ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๔ ให้คณะกรรมการเป็นผู้กำหนดอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้อำนวยการตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด ๔

เจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานในองค์การมหาชน

มาตรา ๓๕ เจ้าหน้าที่ขององค์การมหาชนนอกจากต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งแล้ว ยังต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์

- (๓) สามารถทำงานให้แก่องค์กรมหาชนได้เต็มเวลา
- (๔) ไม่เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือพนักงานหรือลูกจ้างของราชการส่วนท้องถิ่น
- (๕) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐ (๔) (๕) และ (๖)
- ให้นำความในมาตรา ๒๐ วรรคสอง และมาตรา ๒๑ มาใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ขององค์กรมหาชนโดยอนุโลม

มาตรา ๓๖ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานขององค์กรมหาชน รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อาจขอให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมาปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างในองค์กรมหาชนเป็นการชั่วคราวได้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของผู้นั้น แล้วแต่กรณี

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดได้รับอนุมัติให้มาปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างขององค์กรมหาชนตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการได้รับอนุญาตให้ออกจากราชการหรือออกจากงานไปปฏิบัติงานใดๆ และให้นับเวลาระหว่างที่มาปฏิบัติงานในองค์กรมหาชนสำหรับการคำนวณบำเหน็จบำนาญหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นทำนองเดียวกันเสมือนอยู่ปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานเต็มเวลาดังกล่าว แล้วแต่กรณี

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓๖ ขอลกลับเข้ารับราชการหรือปฏิบัติงานในสังกัดเดิมภายในกำหนดเวลาที่อนุมัติ ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งและรับเงินเดือนตามข้อตกลงที่ทำไว้ในการอนุมัติตามมาตรา ๓๖

มาตรา ๓๘ กิจการขององค์กรมหาชนไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน ทั้งนี้ ผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่และลูกจ้างขององค์กรมหาชนต้องได้รับประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

หมวด ๕

การบัญชี การตรวจสอบ และการประเมินผลงานขององค์กรมหาชน

มาตรา ๓๙ การบัญชีขององค์กรมหาชน ให้จัดทำตามหลักสากลตามแบบและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และการพัสดุขององค์กรมหาชน ตลอดจนรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละครั้ง

ในการตรวจสอบภายใน ให้มีผู้ปฏิบัติงานขององค์การมหาชนทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายใน โดยเฉพาะ และให้รับผิดชอบขั้นตรงต่อคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด เว้นแต่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๔๐ ให้องค์การมหาชนจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ในทุกรอบปี ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินหรือบุคคลภายนอกตามที่คณะกรรมการแต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เป็นผู้สอบบัญชีและประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินขององค์การมหาชน โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะห์ว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด แล้วทำบันทึกรายงานผลการสอบบัญชีต่อคณะกรรมการ

มาตรา ๔๑ ให้องค์การมหาชนทำรายงานปีละครั้งเสนอรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง รายงานนี้ให้กล่าวถึงผลงานขององค์การมหาชนในปีที่ล่วงมาแล้ว และคำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการ โครงการ และแผนงานที่จะจัดทำในภายหน้า

มาตรา ๔๒ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์การมหาชน โดยให้องค์การมหาชนมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจการตามความเหมาะสมภายใต้การกำกับดูแล โดยมีเป้าหมายที่แน่ชัด ให้องค์การมหาชนอยู่ภายใต้ระบบการประเมินผลขององค์การมหาชนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งจะกำหนดระบบการประเมินผลไว้เป็นอย่างอื่น

หมวด ๖ การกำกับดูแล

มาตรา ๔๓ ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชนใดมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินกิจการขององค์การมหาชนนั้นให้เป็นไปตามกฎหมาย และให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การมหาชน นโยบายของรัฐบาลและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับองค์การมหาชนนั้น เพื่อการนี้ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้องค์การมหาชนชี้แจงแสดงความคิดเห็น ทำรายงานหรือยับยั้งการกระทำขององค์การมหาชนที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การมหาชน นโยบายของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับองค์การมหาชนนั้น ตลอดจนสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการได้

หมวด ๗
การขุบเล็ก

มาตรา ๕๔ องค์การมหาชนเป็นอันขุบเล็กในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการดำเนินการขององค์การมหาชนตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง

(๒) เมื่อการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชนนั้นเสร็จสิ้นลง และรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การมหาชนนั้นได้ประกาศยุติการดำเนินการขององค์การมหาชนนั้นในราชกิจจานุเบกษา

(๓) ในกรณีนอกจาก (๑) และ (๒) เมื่อรัฐบาลเห็นควรขุบเล็กการดำเนินการขององค์การมหาชน โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาขุบเล็ก

ให้สภาพนิติบุคคลขององค์การมหาชนดำรงอยู่ตราบเท่าเวลาที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรา ๕๕

มาตรา ๕๕ ทรัพย์สินขององค์การมหาชนเป็นทรัพย์สินของรัฐ และเมื่อมีการขุบเล็กองค์การมหาชน ให้มีเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบทรัพย์สินและชำระบัญชีรวมทั้งการโอนหรือการจำหน่ายทรัพย์สินที่ยังคงเหลืออยู่และการจัดการเกี่ยวกับบุคลากรขององค์การมหาชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐ หรือการดำเนินงานตามแผนงานหรือนโยบายเพื่อจัดทำบริการสาธารณะด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะมักจะมี ปัญหาความสลับซับซ้อน ความขัดแย้งในการดำเนินการ การซับซ้อนของความคิดชอบในระหว่างส่วนราชการ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ก่อให้เกิดความล่าช้า และความไม่ยืดหยุ่นของกฎระเบียบราชการ ดังนั้น เพื่อลดปัญหาดังกล่าว และเพื่อเปิดโอกาสให้มีการจัดระบบบริหารแนวใหม่สำหรับภารกิจของรัฐที่มีลักษณะเฉพาะในบางกรณี ให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในทรัพยากรและบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ตลอดจน เพื่อบูรณาการให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดเข้าด้วยกันทำงานอย่างมีเอกภาพ และประสานงานกันเพื่อความรวดเร็วในการดำเนินงาน ซึ่งต้องอาศัยความเร่งด่วน จึงสมควรมีกฎหมายให้ฝ่ายบริหารสามารถตั้งหน่วยงานบริหารเป็นองค์การมหาชน ที่แตกต่างไปจากส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

M E M O

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.

M E M O

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.

M E M O

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.

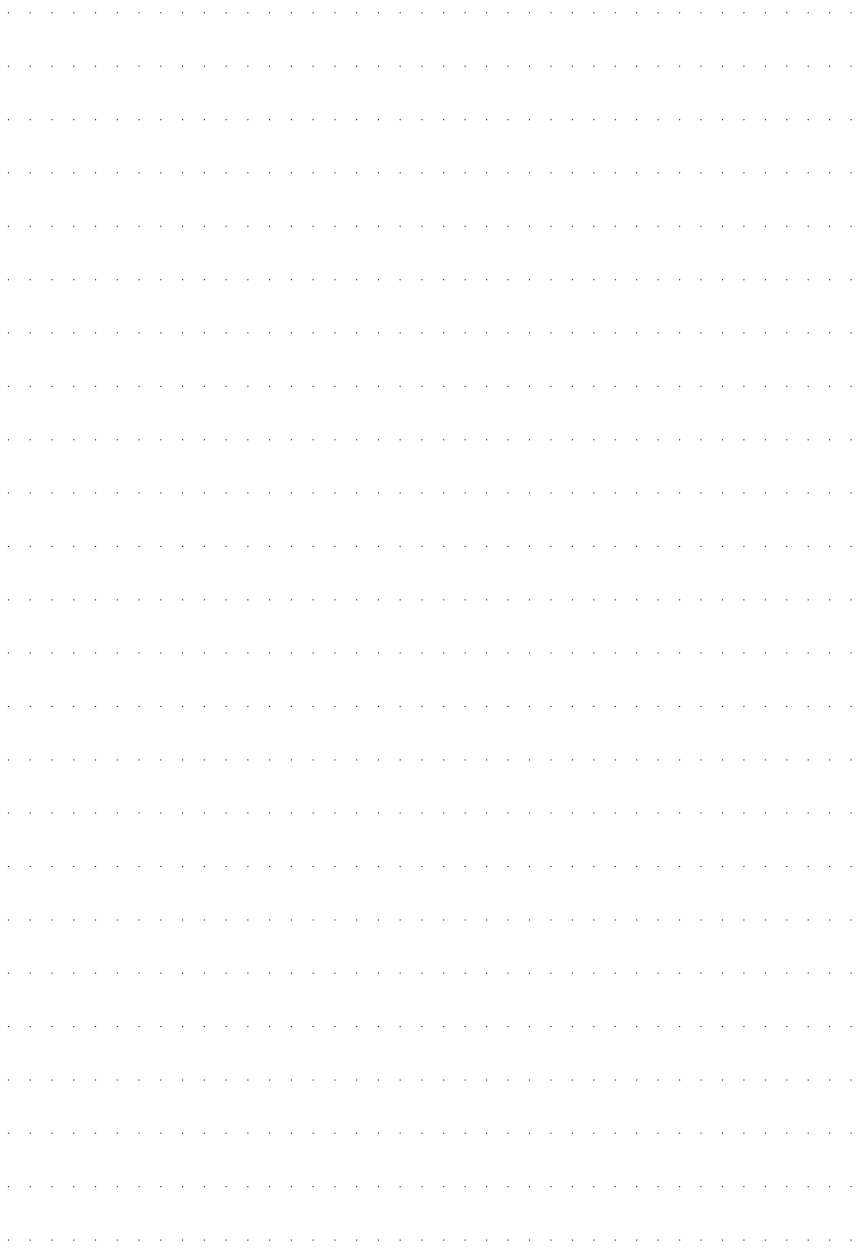
A decorative header featuring a grayscale image of fluffy clouds at the top. Below the clouds is a thick, light gray horizontal bar that spans the width of the page. Centered on this bar is a white rectangular box with a thin black border containing the word "MEMO" in a bold, black, sans-serif font.

MEMO

A series of horizontal dotted lines for writing, spaced evenly down the page.

MEMO

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.

M E M O

A series of horizontal dotted lines for writing.

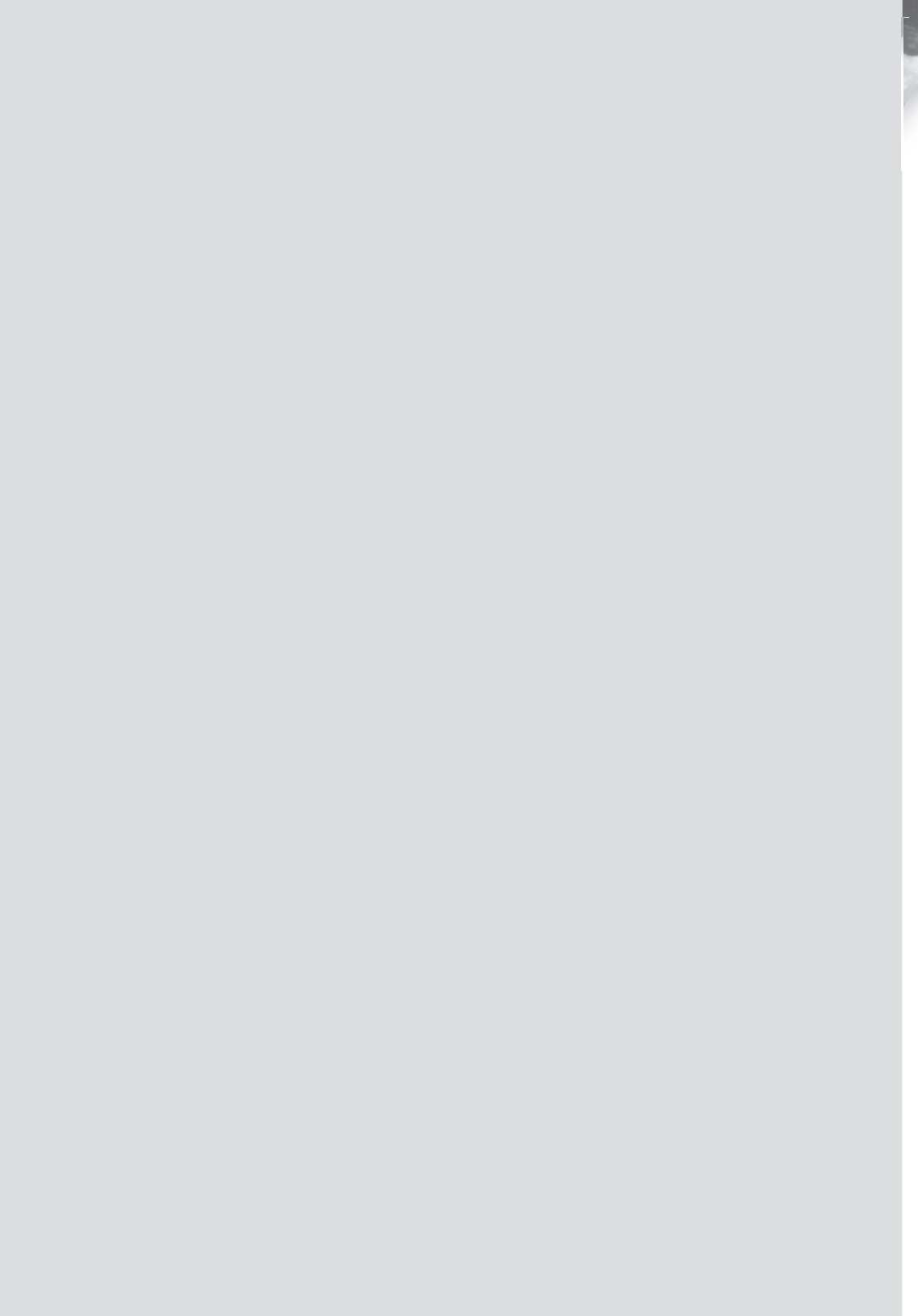
MEMO

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.

ส่วนที่ 4

หน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

แนวคิดหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

1) แนวคิดและหลักการของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

1.1) หน่วยบริการรูปแบบพิเศษมีสถานะเป็นหน่วยงานให้บริการภายในของระบบราชการ โดยมีลักษณะกึ่งอิสระ (Arm's length) แต่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลยังคงถือเป็นส่วนหนึ่งของกรม และอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของอธิบดี มีเป้าหมายให้บริการหน่วยงานแม่เป็นอันดับแรก และหากมีกำลังการผลิตส่วนเกินจะให้บริการหน่วยงานอื่นและประชาชนได้ ในการส่งมอบผลผลิตต้องมีระบบการประกันคุณภาพ ทั้งนี้ การให้บริการแก่ประชาชนต้องไม่เป็นการแข่งขันกับเอกชน

1.2) มีลักษณะของการจัดโครงสร้างการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ แยกส่วนออกมาเป็นหน่วยงานเอกเทศ หรือเรียกกันว่าศูนย์รับผิดชอบ (Responsibility center) ที่สามารถดูแลรับผิดชอบการดำเนินงานการบริหารทรัพยากร และการส่งมอบผลผลิตของตนเอง

1.3) ยังคงเป็นกิจการและเป็นส่วนหนึ่งของส่วนราชการเจ้าสังกัด เนื่องจากหน่วยบริการรูปแบบพิเศษไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคล การดำเนินงานใดๆ ของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษจึงต้องได้รับการมอบอำนาจจากอธิบดี ซึ่งเป็นผลทำให้หน่วยบริการรูปแบบพิเศษต้องมีภาระรับผิดชอบต่อผลงาน (Accountability for results) ต่อหน่วยงานต้นสังกัด และฝ่ายผู้มอบอำนาจยังสามารถเข้าไปกำกับดูแลการดำเนินงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษอยู่ เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอย่างแท้จริง

1.4) หน่วยบริการรูปแบบพิเศษสามารถกำหนดระเบียบวิธีการบริหารจัดการที่จะทำให้การดำเนินงานคล่องตัวโดยไม่ต้องยึดกับระเบียบที่ใช้อยู่ในส่วนราชการ

1.5) เป็นทางเลือกใหม่ของการจัดโครงสร้างองค์การในภาคราชการที่จะช่วยทำให้ขนาดของส่วนราชการเดิมเล็กลง มีการถ่ายโอนและโยกย้ายข้าราชการและลูกจ้างบางส่วนออกไป ลดภาระต้นทุนค่าใช้จ่าย รวมถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงานให้ดีขึ้น

1.6) การจัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษมีหลักการที่แตกต่างจากองค์การมหาชน ในแง่ของลักษณะของภารกิจหรือหน่วยงานที่ยังไม่สมควรแยกออกเป็นนิติบุคคลอย่างเป็นอิสระอย่างเด็ดขาดจากหน่วยงานต้นสังกัด เพราะการดำเนินงานต้องอาศัยภายใต้หรือมีขนาดค่อนข้างเล็กและขอบเขตที่จำกัดกว่า หรือไม่มีคุณลักษณะของประเด็นในเชิงนโยบายสาธารณะอย่างเด่นชัดที่จำเป็นต้องมีระดับของความเป็นอิสระอย่างค่อนข้างสูง

2) ความเป็นมาของแนวคิดหน่วยบริการรูปแบบพิเศษของไทย:

การปฏิรูประบบราชการ

แนวความคิดการจัดโครงสร้างหน่วยงานรูปแบบอื่นที่มีใช้ส่วนราชการเป็นแนวความคิดที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากปัญหาความเป็นระบบราชการ (Bureaucratization) ตามแนวคิดของแมกซ์ เวบเบอร์ (Max Weber) ที่เน้นการจัดโครงสร้างที่ขาดความยืดหยุ่น มีสายงานการบังคับบัญชาที่ซับซ้อน มีการจำแนกบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน และมีกฎระเบียบในการดำเนินการที่ตายตัว แนวความคิดเกี่ยวกับระบบราชการดังกล่าวอาจเหมาะสมกับสังคมอุตสาหกรรมที่มีระบบการผลิตแบบมวลชน (Mass Product) หรือสังคมใน “คลื่นลูกที่สอง” แต่ยังไม่สามารถตอบสนองของความเปลี่ยนแปลงในสังคม “คลื่นลูกที่สาม” ได้ตามแนวความคิดของอัลวิน ท็อบเลอร์ (Alvin Tofler)

อย่างไรก็ตามในช่วงสิบปีที่ผ่านมาการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทยและในโลกไม่ว่าจะเป็นการเติบโตของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) การเติบโตของธุรกิจไร้พรมแดน การเจริญเติบโตของธุรกิจฐานความรู้ การขยายตัวของระบบการค้าและการเคลื่อนไหวของเงินทุนแบบเสรีส่งผลให้ธุรกิจเอกชนหน่วยราชการและองค์กรทางการเมืองมีความสลับซับซ้อนในความสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น จึงเกิดความจำเป็นที่องค์กรทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องเพิ่มสมรรถนะและความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนตนเองทั้งในเชิงโครงสร้างและระบบบริหารงานเพื่อตอบสนองความต้องการของระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ในภาคเอกชนซึ่งได้แก่บริษัทและองค์กรเอกชนต่าง ๆ นั้น สามารถเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงตนเองทั้งในด้านโครงสร้างและบุคลากร เพื่อตอบรับกับการวิวัฒนาการระบบได้ทันกับความเปลี่ยนแปลงพอสมควร แต่ทว่าในภาครัฐความสามารถที่จะปรับตัวและพัฒนาตนเองกับมีข้อจำกัด ทั้งนี้ เนื่องจากมีโครงสร้างที่ขาดความยืดหยุ่น การบริหารงานที่ยึดติดอยู่กับกฎระเบียบ จึงก่อให้เกิดความเสื่อมล้ำของศักยภาพระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งนับวันจะมากขึ้นตลอดเวลา และกลายเป็นจุดอ่อนหนึ่งที่บั่นทอนความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตด้วย

ภายใต้สภาวะการณ์ที่กดดันต่อระบบราชการที่เกิดขึ้น จึงต้องมีการปฏิรูประบบราชการ (Public Sector Reform) ใน 7 ระบบคือ

- 1) การปรับปรุงบทบาทภาครัฐ
- 2) การปรับปรุงระบบบริหาร

- 3) การปรับปรุงโครงสร้าง
- 4) การปรับปรุงกลไกและกฎเกณฑ์
- 5) การปรับปรุงระบบข้าราชการ
- 6) การปรับปรุงวัฒนธรรมและค่านิยมของระบบราชการ
- 7) การปรับปรุงระบบเทคโนโลยี

โดยเฉพาะในส่วนของ การปรับปรุงโครงสร้าง มีแนวความคิดในการดำเนินงานที่สำคัญในการปฏิรูปโครงสร้างคือ

ประการแรก แยกงานปฏิบัติออกจากงานด้านนโยบาย ทั้งนี้ เพื่อสร้างกลไกของความรับผิดชอบ (Accountability Mechanism) ให้ชัดเจน

ประการที่สอง การกำหนดความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างหน่วยงานกลางและหน่วยงานท้องถิ่น

ประการที่สาม การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานปกติและหน่วยงานพิเศษ รวมถึงการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน (Key Performance Indicators)

ประการที่สี่ การสร้างรูปแบบองค์กรให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานและกลไกการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดเล็ก กะทัดรัดมากขึ้นและง่ายต่อการปรับเปลี่ยน

3) ช่องว่างขององค์การมหาชนและส่วนราชการ: จุดเริ่มต้นของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

การปรับปรุงโครงสร้างของส่วนราชการให้มีความคล่องตัว มีขนาดกะทัดรัดและมีภารกิจหน้าที่ในบริบทเฉพาะที่ตอบสนองต่อเป้าหมายเฉพาะเรื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาของส่วนราชการกับรัฐวิสาหกิจที่ไม่อาจตอบสนองเป้าหมายในเรื่องประสิทธิภาพ ความคล่องตัวในการบริหาร จึงได้มีแนวคิดในการการจัดตั้งองค์การมหาชน โดยนำจุดเด่นที่สำคัญของการบริหารจัดการภาคเอกชน และจุดเด่นของภาคราชการมารวมกัน โดยแสดงให้เห็นตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงการนำจุดเด่นของภาคเอกชนและภาคราชการมาประกอบเป็นคุณลักษณะขององค์การมหาชน

จุดเด่นภาคเอกชน	จุดเด่นภาคราชการ
1. การบริหารงานที่เน้นลูกค้าหรือเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน	1. องค์กรภาคราชการมีหลักการรักษาความเสมอภาคและเป็นธรรมในสังคม
2. องค์กรภาคเอกชนมีความยืดหยุ่นและความคล่องตัวสูงในการบริหารจัดการ	2. องค์กรภาคราชการมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประชาชน
3. องค์กรภาคเอกชนใช้ปัจจัยการแข่งขันเป็นปัจจัยสำคัญของการอยู่รอด	3. องค์กรภาคราชการคือระบบคุณธรรมในการดำเนินงาน
4. องค์กรภาคเอกชนมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ชัดเจนในการดำเนินงานที่ชัดเจน	4. องค์กรภาคราชการไม่แสวงหากำไร แต่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย เพื่อนำไปใช้จ่ายในการดำเนินงานขององค์กร
5. การปรับเปลี่ยนรูปแบบ โครงสร้างองค์กรภาคเอกชนง่ายและรวดเร็ว มีศักยภาพในการปรับปรุงการผลิตและการบริการ	5. การให้บริการของภาคราชการเป็นการบริการสาธารณะ

ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ.2542 ส่วนราชการต่าง ๆ ได้มีการจัดตั้งองค์การมหาชนขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยในปัจจุบัน (พ.ศ.2551) มีหน่วยงานที่ได้รับการจัดตั้งเป็นองค์การมหาชน จำนวน 22 แห่ง อย่างไรก็ตามการจัดตั้งองค์การมหาชนได้ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการ ดังนี้

1) เนื่องจากการจัดตั้งองค์การมหาชนต้องมีการดำเนินการจัดตั้งเป็นพระราชกฤษฎีกาซึ่งเมื่อจัดตั้งขึ้นแล้วการที่จะยุบเลิก ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงก็เป็นไปด้วยความยากลำบาก กล่าวคือตั้งแต่มีการจัดตั้งองค์การมหาชนขึ้นมา ยังไม่มีการยุบองค์การมหาชนเนื่องจากหมดภารกิจหน้าที่หรือมีการบริหารงานขาดประสิทธิภาพเลยซึ่งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรยุคใหม่

2) ภายใต้วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การมหาชนตามกฎหมายทำให้การจัดตั้งองค์การมหาชนมีบริบทในการปฏิบัติภารกิจจำกัดทำให้ภารกิจงานเกี่ยวกับการให้บริการหรืองานสนับสนุน (Non-Core Function) บางประการไม่อยู่ในบริบทที่จะดำเนินการจัดตั้งองค์การมหาชน หรือยังไม่สมควรหรือไม่เห็นเหตุผลสนับสนุนรองรับการยุบเลิกหรือให้เอกชนเข้ามาดำเนินงานแทน ซึ่งภารกิจดังกล่าวก็จำเป็นต้องมีการปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ

4) องค์กรรูปแบบอื่นที่มีใช้ส่วนราชการหรือหน่วยบริการรูปแบบพิเศษของไทย

ภายใต้ความกดดันที่จะต้องปฏิรูประบบราชการ โดยมุ่งหาวิวัฒนาการองค์กรใหม่ ๆ เพื่อเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหของระบบราชการที่เกิดขึ้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา

ระบบราชการ จึงได้กำหนดแนวคิดการจัดตั้งองค์กรที่มีขนาดเล็ก กะทัดรัด และมีบริษัทของภารกิจที่ชัดเจน โดยได้นำแนวคิดการจัดตั้งองค์กรมาจากต่างประเทศ เพื่ออุดช่องว่างเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างองค์กรในภาครัฐ อาทิ ประเทศสหราชอาณาจักร ได้จัดตั้งหน่วยงานเรียกว่า Executive Agency (EA) รวมทั้งสิ้นประมาณมากกว่า 200 แห่ง ประเทศแคนาดาได้จัดตั้งหน่วยงานเรียกว่า Special Operating Agency (SOA) ประเทศนิวซีแลนด์ได้จัดตั้งหน่วยงานเรียกว่า Crown Entities รวมจนถึงประเทศ ออสเตรเลีย ประเทศสวีเดน ประเทศเนเธอร์แลนด์ ประเทศฝรั่งเศส และ ประเทศสหรัฐอเมริกา

โดยในประเทศตะวันตกเหล่านี้ได้พยายามปรับองค์กรในระบบราชการหรือ แปรสภาพระบบการให้บริการภาครัฐ จากที่เคยเป็นหน่วยราชการที่มีระเบียบที่เข้มงวด มีโครงสร้างใหญ่โต อึดอ้าย และมีระบบการบริหารงานที่ไร้ประสิทธิภาพ ขาดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ เข้าสู่ระบบการบริหารงานใหม่ในรูปแบบองค์กรบริหารงานอิสระของรัฐ ส่งผลให้ประเทศเหล่านี้ฝ่าฟันวิกฤตเศรษฐกิจและการเงินในช่วงต้นทศวรรษได้อย่างราบรื่นและสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีศักยภาพ มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับ โดยเฉพาะนิวซีแลนด์เป็นประเทศหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในการปฏิรูปเศรษฐกิจและปฏิรูประบบราชการ

ภายใต้แนวความคิด "องค์กรบริหารงานอิสระของรัฐ" ของประเทศตะวันตก ประเทศไทยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์และจัดตั้ง "องค์กรมหาชน" อย่างไรก็ตามแนวความคิดและวัตถุประสงค์ขององค์กรมหาชนก็ไม่ได้ครอบคลุมภารกิจงานบางอย่างของราชการที่ยังไม่สามารถจัดตั้งเป็นองค์กรมหาชน นอกจากนั้นภารกิจงานบางอย่างก็ไม่สามารถจะให้องค์กรมหาชนดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ช่องว่างของสถานะองค์กรในการแก้ไขปัญหาของระบบบริหารราชการที่เกิดขึ้นทำให้รัฐบาลได้นำแนวความคิดการจัดตั้ง "องค์กรบริหารอิสระของรัฐ" ตามแนวคิดตะวันตก และสถานะขององค์กรตามแนวคิดของ "องค์กรมหาชน" มากำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.2546-พ.ศ.2550) โดยในยุทธศาสตร์ 2: การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดิน ได้กำหนดมาตรการพัฒนาระบบราชการไว้ดังนี้

"แปรสภาพกิจการหรือการดำเนินการบางอย่างให้มีลักษณะเป็นศูนย์รับผิดชอบอยู่ในสังกัดของกระทรวง ทบวง กรมเดิม ทั้งนี้อาจทดลองนำร่องในส่วนที่เกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะบางประเภท ซึ่งสามารถวัดผลผลิตได้ชัดเจนและเรียกเก็บค่าบริการได้โดยตรงจากลูกค้าผู้รับบริการ

หรือขอรับค่าบริการหรือเงินอุดหนุนชุดเซจจากรัฐบาลตาม ที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า โดยอนุญาตให้ศูนย์ดังกล่าวสามารถเก็บรายได้ ของตนเองไว้บางส่วนหรือทั้งหมด ไม่จำเป็นต้องนำส่งกระทรวงการคลัง และยังอาจให้ยืมตัวข้าราชการไปสังกัดศูนย์ดังกล่าวเป็นการชั่วคราว หรือโอนข้าราชการไปเป็นพนักงานของศูนย์ดังกล่าวอย่างถาวรก็ได้"

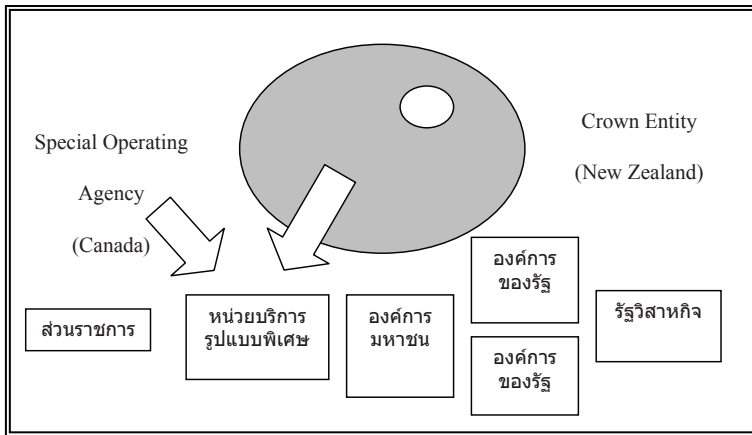
และในมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน แก้ไข เพิ่มเติม ฉบับที่ 5 พ.ศ.2545 ได้กำหนด

"ในวาระเริ่มแรกให้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบ ราชการ ดำเนินการเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุง โครงสร้างระบบราชการระบบงบประมาณ ระบบบุคลากร การปรับ เปลี่ยนส่วนราชการเป็นองค์การมหาชน หรือองค์กรรูปแบบอื่นที่มีใช้ ส่วนราชการ เพื่อให้การบริการราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและ ตอบสนองความต้องการของประชาชนทั้งนี้ภายใน สองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับ"

แนวความคิดในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการและในพระราช บัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินดังกล่าว ทำให้เกิดความจำเป็นในการออกแบบ โครงสร้างองค์กรรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่ส่วนราชการ โดยเฉพาะในส่วนของภารกิจงานเกี่ยว กับการให้บริการหรืองานสนับสนุน (Non-Core Functions) บางประการ ซึ่งยังไม่สมควร หรือไม่มีเหตุผลสนับสนุนรองรับในการยุบเลิกและให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแทน แต่ การดำเนินงานดังกล่าวต้องอาศัยนวัตกรรมทางการบริหารจัดการและความเป็นอิสระ คล่องตัว โดยเฉพาะการมุ่งเน้นถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าของเงิน คุณภาพและความพึงพอใจของลูกค้าผู้รับบริการ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวรัฐบาลจึงให้มีการจัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ (Service Delivery Unit: SDU) ขึ้นในกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ของฝ่ายบริหาร เพื่อรับผิดชอบ เป็นผู้ดำเนินการให้บริการ (Service Provider) บางประเภทแก่ส่วนราชการต้นสังกัด หรือส่วนราชการอื่นใด หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนโดยทั่วไป โดยมี อิสระความคล่องตัวในการบริหารงานได้อย่างเพียงพอต่อการส่งมอบบริการอย่าง มีประสิทธิภาพและคุณภาพ รายละเอียดตามแผนภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 แผนภาพแสดงความเป็นมาของแนวคิดและสถานะของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

5) ลักษณะของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษของไทย

หน่วยบริการรูปแบบพิเศษของไทยมีสถานะเป็นหน่วยงานให้บริการภายในของระบบราชการ ที่มุ่งเน้นในเรื่องของประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน โดยมีลักษณะกึ่งอิสระ (Quasi-Autonomy) หรือมี Arm's Length ออกไปได้ในระดับหนึ่ง แต่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลซึ่งแยกออกไปต่างหากจากหน่วยงานแม่ (Parent Organization) ดังเช่นกรณีขององค์การมหาชน หรือรัฐวิสาหกิจ กล่าวอีกนัยหนึ่งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษนั้นยังคงถือเป็นส่วนหนึ่งของกรม และอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของอธิบดี โดยมีเป้าหมายให้บริการหน่วยงานแม่เป็นอันดับแรก

5.1) การจัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษของประเทศไทยมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีปี พ.ศ.2548 ซึ่งเป็นการใช้อำนาจบริหารของคณะรัฐมนตรี เป็นฐานทางกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษให้สามารถดำเนินการไปได้โดยอิสระ

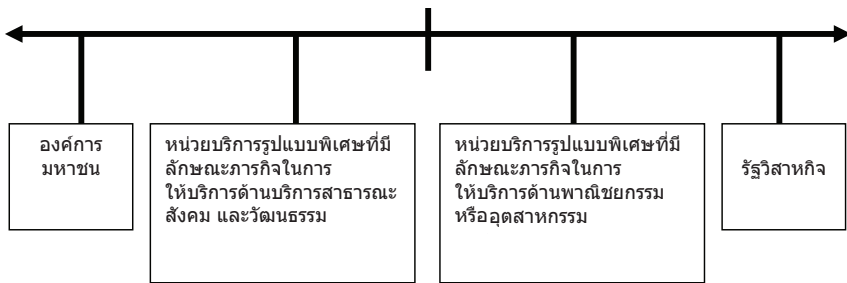
5.2) การจำแนกประเภทของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษตามลักษณะภารกิจของหน่วยงาน

5.2.1) หน่วยบริการรูปแบบพิเศษที่มีลักษณะภารกิจในการให้บริการด้านพาณิชย์กรรมหรืออุตสาหกรรม แก่ส่วนราชการเจ้าสังกัด ยกตัวอย่างเช่น สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา และสำนักกษาปณ์ กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง เป็นต้น

5.2.2) หน่วยบริการรูปแบบพิเศษที่มีลักษณะภารกิจในการให้บริการด้านบริการสาธารณะ สังคม และวัฒนธรรม ยกตัวอย่างเช่น สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ หน่วยงานทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม และพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

และเพื่อให้เห็นประเภทของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษตามลักษณะภารกิจของหน่วยงานอย่างชัดเจน สามารถจัดทำภาพประกอบเปรียบเทียบระหว่างหน่วยบริการรูปแบบพิเศษที่มีลักษณะภารกิจในการให้บริการด้านพาณิชยกรรมหรืออุตสาหกรรม และหน่วยบริการรูปแบบพิเศษที่มีลักษณะภารกิจในการให้บริการด้านบริการสาธารณะ สังคม และวัฒนธรรม ดังภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 หน่วยบริการรูปแบบพิเศษจำแนกตามลักษณะภารกิจในการให้บริการ

และเพื่อให้เห็นธรรมชาติของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ อย่างชัดเจน ได้มีการจัดทำตารางเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างส่วนราชการ องค์การมหาชน และหน่วยบริการรูปแบบพิเศษในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ภารกิจในการดำเนินงาน
- 2) สถานะของหน่วยงาน
- 3) ขอบเขตของอำนาจหน้าที่
- 4) กรอบการดำเนินงาน
- 5) การบริหารงานภายใน
- 6) การกำกับดูแล
- 7) การติดตามและการรายงาน

ตามตารางที่ 4.2 ได้แสดงให้เห็นว่าหน่วยบริการรูปแบบพิเศษมีลักษณะของการจัดโครงสร้างการบริหารในแบบการกระจายอำนาจ โดยแยกส่วนออกมาเป็นหน่วยงานเอกเทศ หรือนิยามเรียกกันว่า ศูนย์รับผิดชอบ (Responsibility Center) ที่สามารถดูแลรับผิดชอบการดำเนินงาน การบริหารทรัพยากรและการส่งมอบผลผลิตของตนเอง ในลักษณะเดียวกันกับศูนย์กำไร (Profit Center) ที่นิยมจัดตั้งขึ้นในบริษัทธุรกิจโดยทั่วไป

ตารางที่ 4.2 สรุปเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างส่วนราชการ: หน่วยบริการรูปแบบพิเศษ และองค์การมหาชน

ประเด็น	ส่วนราชการ	หน่วยบริการรูปแบบพิเศษ	องค์การมหาชน
1. การกิจ	ภารกิจหลักของหน่วยงานตามที่กฎหมายกำหนด	ภารกิจเกี่ยวกับการให้บริการเฉพาะด้านแก่หน่วยงานต้นสังกัด ส่วนราชการอื่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ/หรือประชาชน ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหารายได้ (กำไร) และนำส่งรายได้เข้ารัฐเป็นการ โดยตรงหรือจำเป็นต้องเลี้ยงตัวเองได้ เป็นสำคัญ	ภารกิจที่รัฐต้องดำเนินการ ในการจัดบริการสาธารณะแก่ประชาชนโดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาผลกำไรเป็นหลัก
2. สถานะของหน่วยงาน	- เป็นนิติบุคคล - เป็นหน่วยงานที่ระเบียบแบบแผนการบริหารและดำเนินการตามระเบียบกลาง	- ไม่เป็นนิติบุคคล - เป็นหน่วยงานที่มีอิสระมีความคล่องตัวในการบริหารงานภายใต้กำกับของหน่วยงานแม่	- เป็นนิติบุคคล - เป็นหน่วยงานที่มีอิสระมีความคล่องตัวในการบริหารงานภายใต้กำกับของรัฐมนตรีเจ้าสังกัด
3. ขอบเขตอำนาจหน้าที่	กำหนดในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ	กำหนดในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีจัดตั้ง/หรือมติคณะรัฐมนตรี	กำหนดในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง
4. กรอบการดำเนินการ	มีแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ	มีเอกสารกรอบการดำเนินงานขององค์กรที่จะต้องเสนอให้หน่วยงานเจ้าสังกัดเห็นชอบ	มีแผนการดำเนินงานขององค์กร โดยต้องมีแผนการลงทุนและมีแผน

ประเด็น	ส่วนราชการ	หน่วยบริการรูปแบบพิเศษ	องค์กรมหาชน
	เป็นแผนการดำเนินงาน	ก่อน (มีคณะกรรมการกำกับดูแล)	กลยุทธ์และแผนการดำเนินงานที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ
5. การบริหารงานภายใน	ใช้ระบบการบริหารงานบริหารคนและบริหารเงินที่องค์กรกลางกำหนด	- มีระบบบริหารงานบริหารคนและบริหารเงินที่กำหนดขึ้นเอง - มุ่งเน้นในเรื่องของประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน - เรียกเก็บบริการจากหน่วยงานแม่ต้นสังกัด หน่วยงานหรือลูกค้า ผู้รับบริการอื่น ๆ ได้	- มีระบบการบริหารงานบริหารคนและบริหารเงินที่กำหนดขึ้นเอง - เน้นการบริหารงานเชิงประสิทธิภาพมุ่งผลสัมฤทธิ์ การดำเนินงาน
7. การติดตามประเมินผล และรายงาน	- มีระบบการรายงานและการประเมินผลตามแบบกลาง - ต้องกำหนดตัวชี้วัด ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการปฏิบัติภารกิจขององค์การ	- จัดทำรายงานประจำปีตามแบบแสดงรายงานประจำปีหน่วยบริการรูปแบบพิเศษที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ กำหนดเสนอต่อส่วนราชการเจ้าสังกัด และให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดจัดทำความเห็นประกอบรายงานแล้วรายงานต่อ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับจากนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี โดยกำหนดเป็นตัวชี้วัดบังคับสำหรับส่วนราชการที่มีการจัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ - เมื่อหน่วยบริการรูปแบบพิเศษดำเนินการครบ 4 ปี ให้หน่วยบริการรูปแบบพิเศษจัดทำรายงานตามกรอบการประเมินหน่วยบริการรูปแบบที่สำนักงานคณะกรรมการ	- อยู่ภายใต้ระบบการประเมินตามหลักเกณฑ์ที่ครบ. กำหนด - จัดทำรายงานปีละ 1 ครั้ง เสนอรัฐมนตรีเจ้าสังกัด

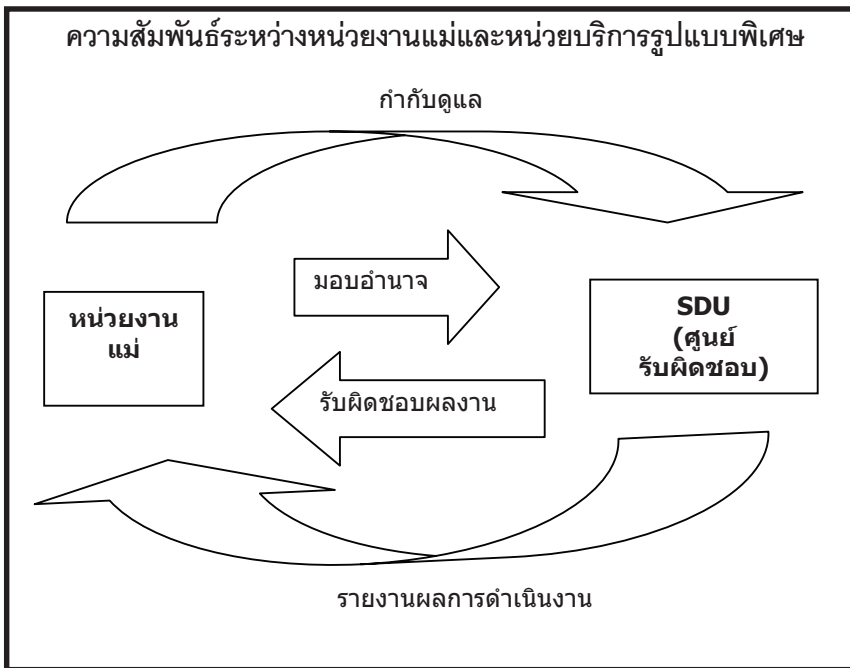
ประเด็น	ส่วนราชการ	หน่วยบริการรูปแบบพิเศษ	องค์การมหาชน
		พัฒนาระบบราชการ กำหนด เสนอต่อส่วนราชการเจ้าสังกัด และให้ส่วนราชการเจ้าสังกัด ทำความเข้าใจประกอบรายงาน แล้วรายงานต่อ สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบ ราชการ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบ วันนับจากนับแต่สิ้นปีบัญชีใน ปีนั้น	
8. อื่น ๆ			ไม่อยู่ภายใต้บังคับ กฎหมายว่าด้วยการ คุ้มครองแรงงานกฎหมาย ว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการ ประกัน สังคม และกฎหมาย ว่าด้วยเงินทดแทน

ด้วยเหตุที่หน่วยบริการรูปแบบพิเศษยังคงมีความสัมพันธ์ผูกพันกับหน่วยงานแม่ ดังนั้น การดำเนินการใด ๆ ของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษจึงต้องได้รับการมอบอำนาจจากหัวหน้าส่วนราชการของหน่วยงานต้นสังกัด อันก่อให้เกิดผลติดตามมาอย่างน้อยสองประการ กล่าวคือ

ประการแรก หน่วยบริการรูปแบบพิเศษต้องมีภาระรับผิดชอบต่อผลงาน (Accountability for Results) ต่อหน่วยงานต้นสังกัดของตน

ประการที่สอง หน่วยงานแม่ผู้มอบอำนาจยังสามารถเข้าไปกำกับดูแลการดำเนินงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษอยู่เพื่อให้มั่นใจจนกว่าการดำเนินงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอย่างแท้จริง รายละเอียดตามแผนภาพที่ 4.3

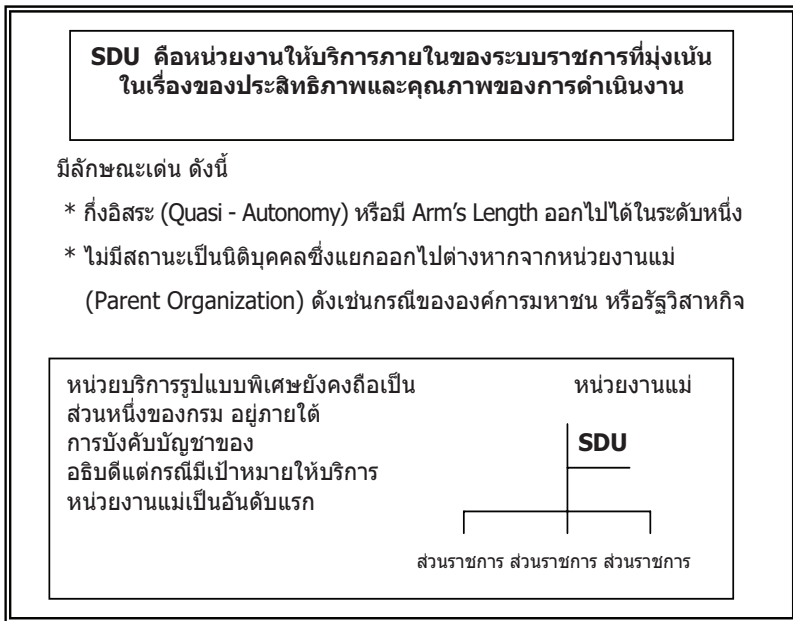
ภาพที่ 4.3 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานแม่และหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

จากคุณลักษณะของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษที่มีลักษณะกึ่งอิสระ (Quasi-Autonomy) แต่ยังคงอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของหัวหน้าหน่วยราชการ โดยหน่วยบริการรูปแบบพิเศษมีความเป็นอิสระ คล่องตัว รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ หน่วยบริการรูปแบบพิเศษจึงเป็นทางเลือกใหม่ของการจัดโครงสร้างองค์การในภาคราชการที่จะช่วยทำให้ขนาดของส่วนราชการเดิมเล็กลง มีการถ่ายโอนและโยกย้ายข้าราชการและลูกจ้างบางส่วนออกไป ลดภาระต้นทุนค่าใช้จ่าย รวมถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงานให้ดีขึ้น ตัวอย่างของหน่วยงานที่สามารถเปลี่ยนสถานะเป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ ได้แก่ โรงงานศึกษาปอ์ โรงพิมพ์ของส่วนราชการ พิพิธภัณฑ์ หน่วยทดสอบคุณภาพมาตรฐานและห้องปฏิบัติการ (Laboratory) หน่วยศึกษาวิเคราะห์และวิจัย หน่วยฝึกอบรมและพัฒนาทักษะ หน่วยให้บริการคำปรึกษาแนะนำ หน่วยให้บริการในด้านที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีเครื่องจักรกลและอุปกรณ์เครื่องมือ รวมถึงศูนย์บริการร่วมระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ เป็นต้น

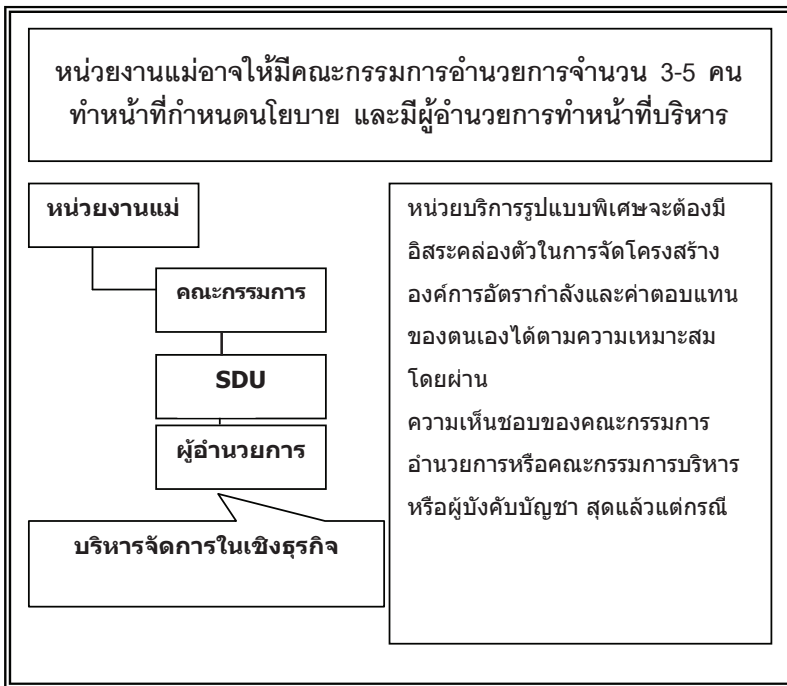

ภาพที่ 4.4 แผนภาพแสดงสถานะของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

หน่วยบริการรูปแบบพิเศษ เป็นการบริหารงานโดยคณะกรรมการอำนวยการ หรือผู้บริหารระดับสูงในองค์กรโดยมีผู้อำนวยการหน่วยบริการรูปแบบพิเศษเป็นผู้ที่มีอำนาจเด็ดขาดที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้บริหารสูงสุดเป็นผู้บริหารงาน โดยผู้อำนวยการมีหน้าที่จัดโครงสร้างและระบบบริหารจัดการในเชิงธุรกิจ มีหน้าที่รับผิดชอบต่อคณะกรรมการอำนวยการ โดยไม่ผูกพันหรือสังกัดส่วนราชการ

ภาพที่ 4.5 แผนภาพแสดงการจัดโครงสร้างการบริหารของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

หน่วยบริการรูปแบบพิเศษที่กำหนดขึ้นมาจะต้องมีระบบการบริหารงานที่สำคัญจำนวน 4 ระบบ ดังนี้

ระบบที่หนึ่ง ระบบการควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารงานทั่วไป
 หน่วยงานต้องมีหน้าที่สรรหาผู้อำนวยการ โดยดำเนินการในรูปคณะกรรมการสรรหา มีอธิบดีเป็นประธาน สรรหาจากข้าราชการและบุคคลภายนอก อธิบดีเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งตลอดจนลงนามในสัญญาว่าจ้าง

ผู้อำนวยการมีอำนาจในการบริหารงานของหน่วยงานตามนโยบายและแผนงานที่กำหนดไว้ ซึ่งต้องได้รับอนุมัติจากหัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัดหรือคณะกรรมการก่อน นอกจากนั้นยังมีอำนาจออกระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ทางการบริหารที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์การจัดตั้ง รวบรวมปัญหาในการดำเนินการพร้อมด้วยข้อเสนอแนะ เพื่อเสนอต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้ง และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีเสนอต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้ง ตลอดจนดำเนินงานอื่นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหน่วยงาน

จากระบบการสรรหาดังกล่าวผู้อำนวยการของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ จึงเป็นผู้มีอำนาจกำกับ ดูแลและควบคุมการบริหารจัดการภายในหน่วยบริการรูปแบบพิเศษที่มีอิสระพอสมควร โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบในเชิงนโยบายและเป้าหมายการบริหารงานต่อหัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัดหรือคณะกรรมการ

ระบบที่สอง ระบบบริหารงานบุคคล

หน่วยบริการรูปแบบพิเศษสามารถวางระเบียบบริหารงานบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพนักงานของหน่วยงานได้ โดยขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการหรือหัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัด และต้องประกาศให้พนักงานทราบอย่างเป็นทางการ

ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยบริการรูปแบบพิเศษต้องไม่ใช่ข้าราชการหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการประจำของส่วนราชการนั้น เว้นแต่ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ หัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัดโดยคำร้องขอของผู้อำนวยการจะส่งให้บุคคลดังกล่าวไปปฏิบัติงานในหน่วยบริการรูปแบบพิเศษตามระยะเวลาที่กำหนดได้ โดยให้ดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์การส่งให้ข้าราชการไปทำการซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ พ.ศ.2550

ในกรณีที่ให้ข้าราชการมาปฏิบัติงาน รัฐมนตรีเจ้าสังกัดสามารถอาศัยอำนาจตามพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์การส่งให้ข้าราชการไปทำการซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ พ.ศ. 2550 อาจส่งให้ข้าราชการไปปฏิบัติราชการในหน่วยบริการรูปแบบพิเศษได้เป็นการชั่วคราว รวมเวลาทั้งสิ้นไม่เกิน 4 ปี โดยให้นับเวลาระหว่างที่มาปฏิบัติงานในหน่วยบริการรูปแบบพิเศษสำหรับการคำนวณบำเหน็จบำนาญหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นทำนองเดียวกันเหมือนอยู่ปฏิบัติราชการเต็มเวลา

ข้าราชการที่มาปฏิบัติงานในหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ จะอยู่ภายใต้กฎระเบียบการบริหารงานบุคคลของหน่วยงาน และทำสัญญาการจ้างเช่นเดียวกับพนักงานตลอดระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

ในกรณีที่ข้าราชการที่ถูกสั่งให้มาปฏิบัติงานในหน่วยบริการรูปแบบพิเศษหมดวาระและประสงค์จะขอกลับไปรับราชการ ให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับไม่ต่ำกว่าเดิม

สำหรับลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวที่มีอยู่ในปัจจุบันของหน่วยงานเดิมนั้น จะต้องมีการปรับเข้าเป็นพนักงานหรือเข้าสู่ระบบลูกจ้างสัญญาจ้างต่อไป โดยไม่กระทบต่อสิทธิประโยชน์ที่เคยได้รับ

ระบบที่สาม ระบบการเงิน พัสดุ และทรัพย์สิน

หน่วยบริการรูปแบบพิเศษของไทย ส่วนราชการเจ้าสังกัดจะตั้งงบประมาณอุดหนุนหน่วยบริการรูปแบบพิเศษในลักษณะค่าตอบแทนหรือค่าบริการในการใช้บริการของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ หรือค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรก แต่จะตั้งงบประมาณเพื่ออุดหนุนหน่วยบริการรูปแบบพิเศษไม่ได้

หน่วยบริการรูปแบบพิเศษมีระบบบัญชีพัสดุ และทรัพย์สินแยกต่างหากจากหน่วยงานแม่ และใช้ระบบบัญชีเกณฑ์ที่รับฟังจ่าย (Accrual Accounting) ตามหลักสากล บริหารงานภายใต้หลักการของการคิดคำนวณต้นทุนอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการตีราคามูลค่าสินทรัพย์ของทางราชการที่ได้รับ การนำมาใช้ประโยชน์ การคำนวณค่าเสื่อมราคา และต้องทำรายงานทางการเงินโดยจัดทำงบดุล งบการเงินและบัญชีทุกสิ้นรอบระยะเวลาดำเนินการให้ผู้สอบบัญชีภายนอกตรวจสอบ ตลอดจนต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และการพัสดุขององค์กร ตลอดจนรายงานผลการตรวจสอบให้หน่วยงานแม่ทราบอย่างน้อยปีละครั้ง

ในการทำธุรกรรมใด ๆ ของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่ได้รับการยกเว้นภาษีนิติบุคคล

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ และให้ทำการตรวจสอบและรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษทุกรอบปี

ระบบที่สี่ การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน

ให้หน่วยบริการรูปแบบพิเศษจัดทำรายงานประจำปีตามแบบแสดงรายงานประจำปีหน่วยบริการรูปแบบพิเศษที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ กำหนดเสนอต่อส่วนราชการเจ้าสังกัด และให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดจัดทำความเห็นประกอบรายงาน แล้วรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

ภายในหนึ่งร้อยสี่สิบวันนับจากนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี โดยกำหนดเป็นตัวชี้วัดบังคับ สำหรับส่วนราชการที่มีการจัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

เมื่อหน่วยบริการรูปแบบพิเศษดำเนินการครบ 4 ปี ให้หน่วยบริการรูปแบบพิเศษ จัดทำรายงานตามกรอบการประเมินหน่วยบริการรูปแบบที่ สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาระบบราชการ กำหนดเสนอต่อส่วนราชการเจ้าสังกัด และให้ส่วนราชการเจ้า สังกัดทำความเข้าใจประกอบรายงาน แล้วรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา ระบบราชการ ภายในหนึ่งร้อยสี่สิบวันนับจากนับแต่สิ้นปีบัญชีในปีนั้น

7) การปรับเปลี่ยนหน่วยงานให้เป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษของไทย

ภายใต้ลักษณะ โครงสร้างและระบบการบริหารงานหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ จะพบว่าหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ สามารถออกแบบให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวตาม ความเหมาะสมกับภารกิจของการดำเนินงานของแต่ละแห่ง ดังนั้น ในการปรับเปลี่ยน หน่วยงานใดในส่วนราชการไปสู่หน่วยบริการรูปแบบพิเศษควรจะต้องคำนึงถึงองค์ ประกอบ ดังต่อไปนี้

ประการแรก ส่วนราชการนั้นมีลักษณะหรือภารกิจของการดำเนินงานเป็น เรื่องของการให้บริการต่อภารกิจของหน่วยงานแม่ อาทิ งานโรงพิมพ์ของส่วนราชการ งานผลิตวัสดุอุปกรณ์ งานผลิตครุภัณฑ์ให้กับหน่วยงาน เป็นต้น

ประการที่สอง สามารถดำเนินการได้อย่างชัดเจนภายใต้กรอบนโยบาย ที่กำหนด หมายความว่าส่วนราชการที่ปฏิบัติภารกิจสามารถดำเนินงานได้โดยไม่มี ปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้จากภายนอกมากระทบ ซึ่งหากมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับส่วนราชการ อื่นอาจทำให้ไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และกระทบต่อการตอบสนองภารกิจของ หน่วยงานแม่

ประการที่สาม มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและสร้างการรับผิดชอบต่อ หน่วยงานแม่ต้นสังกัดได้ โดยสามารถสนับสนุนภารกิจของหน่วยงานแม่ให้บรรลุ ผลผลิตที่หน่วยงานแม่กำหนดได้

ประการที่สี่ สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้ชัดเจนและมีความเป็นรูปธรรม นั้น หมายความว่าผลผลิตของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ หน่วยงานแม่ต้องสามารถ กำหนดเป้าหมาย และสามารถที่จะวัดผลความสำเร็จ (Output) ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน เหมือนองค์กรทางธุรกิจ ไม่ใช่วัดที่กระบวนการทำงานหรือความพึงพอใจของผู้รับบริการ เท่านั้น

ประการที่ห้า มีขนาดที่เหมาะสมเพียงพอต่อการแยกส่วนออกจากหน่วยงานแม่ต้นสังกัด หมายความว่าส่วนงานนั้นมีภารกิจที่เหมาะสม มีขนาดโครงสร้างอัตรากำลังเมื่อแยกตัวแล้วสามารถที่จะยืนอยู่บนขาของตัวเองหรือสามารถเลี้ยงตัวเองได้

ประการที่หก ไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานที่ได้พัฒนาไปสู่หน่วยบริการรูปแบบพิเศษสามารถบริหารงานอย่างมืออาชีพ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงาน

โดยสรุป หน่วยบริการรูปแบบพิเศษของไทยที่จัดตั้งขึ้น มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาหน่วยงานในระบบราชการให้มีศักยภาพเพิ่มสูงขึ้น โดยลักษณะสำคัญ ต้องมี

ประการแรก หน่วยบริการรูปแบบพิเศษเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช่ส่วนราชการ ซึ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการแก่หน่วยงานต้นสังกัด ส่วนราชการอื่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ/หรือประชาชน โดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหารายได้ (กำไร) และนำส่งรายได้เข้ารัฐโดยตรง หรือจำเป็นต้องเลี้ยงตัวเองได้เป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามในบางกรณีอาจมีการวางเงื่อนไขให้ต้องนำส่งรายได้เหนือรายจ่ายบางส่วนเข้ารัฐตามสมควร

ประการที่สอง การจัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษไม่ใช่เป็นเรื่องของการเตรียมการแปรรูปกิจการหรือโอนถ่ายภารกิจให้ไปเป็นของเอกชน (Privatization) แต่การดำเนินงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษต้องการสร้างประสิทธิภาพ ความสามารถแข่งขันและเทียบเคียงได้กับเอกชน โดยอาจต้องเปิดให้มีการทดสอบตลาด (Market Testing) เพื่อตอบคำถามและให้เหตุผลในการดำรงอยู่ของตน

ประการที่สาม หน่วยบริการรูปแบบพิเศษไม่เป็นนิติบุคคลและไม่ใช่งานที่มีความเป็นอิสระอย่างเด็ดขาด หรืออยู่นอกเหนือการควบคุมดูแลของฝ่ายบริหารอย่างสิ้นเชิง แต่ยังคงเป็นส่วนราชการรูปแบบนี้ที่อยู่ภายใต้สายการบังคับบัญชาของรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หรืออธิบดี

ประการที่สี่ การได้รับการยกเว้นหรือผ่อนคลายนโยบายระเบียบ เพื่อให้เกิดอิสระความคล่องตัวทางการบริหารจัดการ (Managerial Flexibility Waivers) ยังคงมีขีดจำกัดอยู่บางประการ ครอบคลุมที่ไม่เกินขอบเขตอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารที่สามารถอนุญาตหรืออนุมัติให้ได้เท่านั้น

ประการที่ห้า การจัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ มีหลักการที่แตกต่างไปจากองค์การมหาชน ในแง่ของลักษณะธรรมชาติของภารกิจงานที่ยังไม่สมควรแยกออกเป็นนิติบุคคลอิสระอย่างเด็ดขาดจากหน่วยงานแม่ต้นสังกัด หรืออาจมีขนาดที่ค่อนข้าง

เล็กและขอบเขตที่จำกัดกว่า หรือไม่มีคุณลักษณะของประเด็นในเชิงนโยบายสาธารณะอย่างเด่นชัดที่จำเป็นต้องมีระดับของความเป็นอิสระอย่างค่อนข้างสูง

ประการที่หก ถึงแม้ว่าการดำเนินงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษจะอาศัยรูปแบบวิธีการบริหารจัดการในเชิงธุรกิจ (Business-Like Approach) แต่จะต้องไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหากำไร โดยหน่วยบริการรูปแบบพิเศษสามารถจะเรียกเก็บค่าบริการจากหน่วยงานแม่ต้นสังกัด หน่วยงานหรือลูกค้าผู้รับบริการอื่น ๆ ได้ทั้งในรูปแบบของการเก็บค่าบริการโดยตรง (Direct Charge) หรือการเก็บค่าบริการภายใน (Internal Charge) ตัวอย่างเช่น การจัดสรรงบประมาณเหมาจ่ายชิ้นงานในรูปแบบของการซื้อบริการผ่านทางหน่วยงานแม่หรือส่วนราชการอื่น เป็นต้น เพื่อหารายได้ให้พอเพียงกับการดำเนินงานของตนเองและไม่จำเป็นต้องส่งรายได้ดังกล่าวให้กระทรวงการคลัง ฉะนั้นหากหน่วยบริการรูปแบบพิเศษมีรายได้มากกว่ารายจ่ายส่วนหนึ่งก็จะส่งเข้ากระทรวงการคลังและส่วนกลางก็อาจเก็บบางส่วนไว้สำหรับการลงทุนเพิ่มเติม การสร้างแรงจูงใจให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน การพัฒนาองค์การและบุคลากรให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้นในระยะยาว

MEMO

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ พ.ศ. 2550
3. พระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์การสั่งให้ข้าราชการไปทำการซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ พ.ศ. 2550
4. ประกาศแปลงสภาพหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

พระราชบัญญัติ

ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗)

พ.ศ. ๒๕๕๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐

เป็นปีที่ ๖๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคเจ็ดและวรรคแปดของมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร
ราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕

“กระทรวงใดมีภารกิจเพิ่มขึ้น และมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีรองปลัดกระทรวงมากกว่าที่กำหนด
ไว้ในวรรคห้าหรือวรรคหก คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

จะร่วมกันอนุมัติให้ทรงงานนั้นมีรองปลัดกระทรวงเพิ่มขึ้นเป็นกรณีพิเศษ โดยจะกำหนดเงื่อนไขหรือเงื่อนไขไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้

ในการดำเนินการตามวรรคเจ็ด ให้คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการจัดให้มีการประชุมพิจารณาด้วยกัน โดยกรรมการแต่ละฝ่ายจะต้องมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจึงจะเป็นองค์ประชุม และในการออกเสียงลงมติจะต้องได้คะแนนเสียงของกรรมการแต่ละฝ่ายเกินกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการฝ่ายดังกล่าวที่มาประชุม แล้วให้นำมติดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๘ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมีได้กำหนดหรือการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งอาจกำหนดให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตลอดจนการมอบอำนาจให้ทำนิติกรรมสัญญา ฟ้องคดีและดำเนินคดี หรือกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขในการมอบอำนาจหรือที่ผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติก็ได้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับอำนาจในการอนุญาตตามกฎหมายที่บัญญัติให้ต้องออกไปอนุญาตหรือที่บัญญัติผู้มีอำนาจอนุญาตไว้เป็นการเฉพาะ ในกรณีเช่นนั้นให้ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวมีอำนาจมอบอำนาจให้ข้าราชการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาและผู้ว่าราชการจังหวัด ได้ตามที่เห็นสมควร หรือตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดในกรณีมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจมอบอำนาจได้ต่อไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้มอบอำนาจกำหนด

ในกรณีตามวรรคสาม เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนจะตราพระราชกฤษฎีกา กำหนดรายชื่อกฎหมายที่ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวอาจมอบอำนาจตามวรรคหนึ่งตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวก็ได้

การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๘ เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น โดยผู้มอบอำนาจจะกำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไป โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ในกรณีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด คณะรัฐมนตรีจะกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมอบอำนาจต่อไปให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัดหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดก็ได้

มาตรา ๔๐ ในการมอบอำนาจ ให้ผู้มอบอำนาจพิจารณาถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ การกระจายความรับผิดชอบตามสภาพของตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจ และผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจดังกล่าว

เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๔๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“มาตรา ๔๐/๑ ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการภายในกรม ถ้าการปฏิบัติราชการใดของส่วนราชการนั้นมีลักษณะเป็นงานการให้บริการหรือมีการให้บริการเกี่ยวเนื่องอยู่ด้วยและหากแยกการบริหารออกเป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษจะบรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๓/๑ ยิ่งขึ้น ส่วนราชการดังกล่าวโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจะแยกการปฏิบัติราชการในเรื่องนั้น ไปจัดตั้งเป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ ซึ่งมีไว้เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจแต่อยู่ในกำกับของส่วนราชการดังกล่าวก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยให้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดตั้งการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน วิธีการบริหารงาน การดำเนินการด้านทรัพย์สิน การกำกับดูแลสิทธิประโยชน์ของบุคลากรและการยุบเลิกไว้ด้วย

ให้หน่วยบริการรูปแบบพิเศษ มีหน้าที่ปฏิบัติงานให้กับส่วนราชการตามภารกิจที่จัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษนั้นเป็นหลัก และสนับสนุนภารกิจอื่นของส่วนราชการดังกล่าวตามที่ได้รับการมอบหมาย และอาจให้บริการแก่ส่วนราชการอื่น หน่วยงานของรัฐหรือเอกชน แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อภารกิจอันเป็นวัตถุประสงค์แห่งการจัดตั้ง

ให้รายได้ของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษเป็นรายได้ที่ไม่ต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายว่าด้วยเงินคลัง”

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามของมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานแบบบูรณาการในจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด ให้จังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดขึ้นคำขอจัดตั้งงบประมาณได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ในกรณีนี้ให้ถือว่าจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕๒/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“มาตรา ๕๒/๑ ให้จังหวัดมีอำนาจภายในเขตจังหวัด ดังต่อไปนี้

- (๑) นำภารกิจของรัฐและนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์
- (๒) ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและเป็นธรรมในสังคม
- (๓) จัดให้มีการคุ้มครอง ป้องกัน ส่งเสริม และช่วยเหลือประชาชนและชุมชนที่ด้อยโอกาส เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง
- (๔) จัดให้มีการบริการภาครัฐเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างเสมอหน้า รวดเร็ว และมีคุณภาพ
- (๕) จัดให้มีการส่งเสริม อุดหนุน และสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สามารถดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้มีขีดความสามารถพร้อมที่จะดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจากกระทรวง ทบวง กรม

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นของรัฐมอบหมาย หรือที่มีกฎหมายกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของจังหวัดตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่ประจำอยู่ในเขตจังหวัดที่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องและเป็นไปตามแผนพัฒนาจังหวัดตามมาตรา ๕๓/๑”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๓ ในจังหวัดหนึ่งให้มีคณะกรรมการจังหวัด ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดนั้น กับปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายหรือมติของคณะรัฐมนตรีกำหนด”

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕๓/๑ และมาตรา ๕๓/๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“มาตรา ๕๓/๑ ให้จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติ และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัด

ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างหัวหน้าส่วนราชการที่มีสถานที่ตั้งทำการอยู่ในจังหวัดไม่ว่าจะเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือราชการบริหารส่วนกลางและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในจังหวัด รวมทั้งผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน

การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามวรรคหนึ่ง จำนวนและวิธีการสรรหาผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนภาคธุรกิจเอกชนตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

เมื่อประกาศใช้แผนพัฒนาจังหวัดแล้ว การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการดำเนินกิจการของส่วนราชการและหน่วยงานอื่นของรัฐทั้งปวงที่กระทำในพื้นที่จังหวัดต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดดังกล่าว

มาตรา ๕๓/๒ ให้นำความในมาตรา ๕๓/๑ มาใช้บังคับกับการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดด้วยโดยอนุโลม”

มาตรา ๑๑ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕๕/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“มาตรา ๕๕/๑ ในจังหวัดหนึ่งนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้มีคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “ก.ธ.จ.” ทำหน้าที่สอดส่องและเสนอแนะการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานของรัฐในจังหวัดให้ใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและเป็นไปตามหลักการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓/๑

ก.ธ.จ. ประกอบด้วยผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งมีเขตอำนาจในจังหวัดเป็นประธาน ผู้แทนภาคประชาสังคม ผู้แทนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารและผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน ทั้งนี้ จำนวน วิธีการสรรหาและการปฏิบัติหน้าที่ของ ก.ธ.จ. ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ในกรณีที่ ก.ร.จ. พบว่ามีการละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับหรือมีกรณีที่เป็นกรณีทุจริต ให้เป็นหน้าที่ของ ก.ร.จ. ที่จะต้องแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความใน (๑) ของมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๑) บริหารราชการตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ และตามแผนพัฒนาจังหวัด”

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความใน (๖) และ (๗) ของมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๖) เสนอบทประฆาตต่อกระทรวงที่เกี่ยวข้อง หรือเสนอขอจัดตั้งงบประมาณต่อสำนักงบประมาณตามมาตรา ๕๒ วรรคสาม และรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ

(๗) กำกับดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย”

มาตรา ๑๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๖๑/๑ มาตรา ๖๑/๒ และมาตรา ๖๑/๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“มาตรา ๖๑/๑ ให้อำเภอมีอำนาจหน้าที่ภายในเขตอำเภอ ดังต่อไปนี้

(๑) อำนาจและหน้าที่ตามที่กำหนดในมาตรา ๕๒/๑ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) โดยให้นำความในมาตรา ๕๒/๑ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๒) ส่งเสริม สนับสนุน และจัดให้มีการบริการร่วมกันของหน่วยงานของรัฐในลักษณะศูนย์บริการร่วม

(๓) ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินการให้มีแผนชุมชน เพื่อรองรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด และกระทรวง ทบวง กรม

(๔) โกล่เกลี่ยหรือจัดให้มีการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม ตามมาตรา ๖๑/๒ และมาตรา ๖๑/๓

มาตรา ๖๑/๒ ในอำเภอหนึ่ง ให้มีคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทของประชาชนที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอ ในเรื่องที่พิพาททางแพ่งเกี่ยวกับที่ดิน มรดก และข้อพิพาททางแพ่งอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินสองแสนบาท หรือมากกว่านั้น ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ให้นายอำเภอโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจังหวัดจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท โดยคัดเลือกจากบุคคลที่มีความรู้หรือมีประสบการณ์เหมาะสมกับการทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นและคู่พิพาทตกลงยินยอมให้ใช้วิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้คู่พิพาทแต่ละฝ่ายเลือกบุคคลจากบัญชีรายชื่อตามวรรคสองฝ่ายละหนึ่งคน และให้นายอำเภอ พนักงานอัยการประจำจังหวัด หรือปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมายคนหนึ่งเป็นประธาน เพื่อทำหน้าที่เป็นคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท

ให้คณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทมีอำนาจหน้าที่รับฟังข้อพิพาทโดยตรงจากคู่พิพาท และดำเนินการไกล่เกลี่ยให้เกิดข้อตกลงยินยอมร่วมกันระหว่างคู่พิพาทโดยเร็ว ถ้าคู่พิพาททั้งสองฝ่ายตกลงกันได้ ให้คณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทจัดทำมีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความระหว่างคู่พิพาท และให้ถือเอาข้อตกลงตามสัญญาประนีประนอมยอมความมีผลผูกพันคู่พิพาททั้งสองฝ่าย ในกรณีที่คู่พิพาทไม่อาจตกลงกันได้ ให้คณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทส่งจำหน่ายข้อพิพาทนั้น

ข้อตกลงตามวรรคสี่ให้มีผลเช่นเดียวกับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำบัญชี การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและการจัดทำสัญญาประนีประนอมยอมความ ตลอดจนค่าตอบแทนของคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความให้คู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งยื่นคำร้องต่อพนักงานอัยการ และให้พนักงานอัยการดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อให้ออกคำสั่งบังคับให้ตามสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าว โดยให้นำกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการมาใช้บังคับ โดยอนุโลม

เมื่อคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทได้รับข้อพิพาทไว้พิจารณา ให้อายุความในการฟ้องคดีที่ระงับอยู่ลดลง นับแต่วันที่ยื่นข้อพิพาทจนถึงวันที่คณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทส่งจำหน่ายข้อพิพาทหรือวันที่คู่พิพาททำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน แล้วแต่กรณี ความในมาตรานี้ให้ใช้กับเขตของกรุงเทพมหานครด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๖๑/๑ บรรดาความคิดที่มีโทษทางอาญาที่เกิดขึ้นในเขตอำเภอโคกเหล็กเป็นความผิดอันยอมความได้ และมีโทษเป็นความคิดเกี่ยวกับเพศ ถ้าผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหายินยอม หรือแสดง ความจำนง ให้นำอำเภอของอำเภอนั้นหรือปลัดอำเภอที่นายอำเภอดังกล่าวมอบหมายเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ตามควรแก่กรณี และเมื่อผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหายินยอมเป็นหนังสือตามที่ไกล่เกลี่ยและปฏิบัติตาม คำไกล่เกลี่ยดังกล่าวแล้ว ให้คดีอาญาเป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาไม่ยินยอมตามที่ไกล่เกลี่ย ให้จำหน่ายข้อพิพาทนั้น แต่เพื่อประโยชน์ในการที่ผู้เสียหายจะไปดำเนินคดีต่อไป อายุความการร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายอาญา ให้เริ่มนับแต่วันที่จำหน่ายข้อพิพาท

หลักเกณฑ์และวิธีในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผล คณะรัฐมนตรีจะกำหนดให้กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินห้าคนต้องทำงานเต็มเวลาได้”

มาตรา ๑๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๑/๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๑/๕ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เป็นส่วนราชการในสำนัก นายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของ ก.พ.ร. และหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายหรือ ก.พ.ร. กำหนด โดยมีเลขาธิการ ก.พ.ร. ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและ ลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และรับผิดชอบการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อ นายกรัฐมนตรี”

มาตรา ๑๗ ในระหว่างที่ยังมิได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ปฏิบัติ ราชการแทนตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการมอบอำนาจตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร

หน้า ๕
เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๕๕ ก ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ กันยายน ๒๕๕๐

ราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ยังคงใช้บังคับต่อไปได้ ทั้งนี้ ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๘ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระบบการบริหารราชการให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการจัดองค์กรภาครัฐให้สอดคล้องกับทิศทางการนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และเพื่อให้การปฏิบัติราชการสามารถอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สนับสนุนให้มีการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนได้กว้างขวางขึ้น เพื่อเน้นการบริการประชาชนให้มีความสะดวกและรวดเร็ว นอกจากนี้ เพื่อให้การบริหารราชการในราชการบริหารส่วนภูมิภาคสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ และให้การบริหารงานแบบบูรณาการในจังหวัดบรรลุผล สมควรปรับปรุงอำนาจการดำเนินการของจังหวัด การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และการจัดทำงบประมาณของจังหวัดให้เหมาะสม รวมทั้งสมควรส่งเสริมให้มีคณะกรรมการชมรมเทศบาลจังหวัด เพื่อสอดคล้องและเสนอแนะการปฏิบัติการกิจของหน่วยงานของรัฐในจังหวัด ให้ใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันจะทำให้การบริหารเป็นไปด้วยความโปร่งใสเป็นธรรม และมีความรับผิดชอบ ตลอดจนปรับปรุงอำนาจในทางปกครองของอำเภอเพื่อสนับสนุนให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม และสมควรให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเป็นส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยการบริหารงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

พ.ศ. ๒๕๕๐

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดตั้ง การมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน วิธีการบริหารงาน การดำเนินการด้านทรัพย์สิน การกำกับดูแล และการยุบเลิกหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ เพื่อให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ พ.ศ. ๒๕๕๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๘

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“ส่วนราชการ” หมายความว่า กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม หรือส่วนราชการที่ไม่มีฐานะเป็นกรมแต่มีหัวหน้าส่วนราชการเป็นอธิบดีหรือเทียบเท่า ทั้งนี้ ที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของฝ่ายบริหาร

“ส่วนราชการเจ้าสังกัด” หมายความว่า ส่วนราชการที่มีหน่วยบริการรูปแบบพิเศษตามระเบียบนี้ อยู่ในสังกัด

“หัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัด” หมายความว่า อธิบดี หรือหัวหน้าของส่วนราชการเจ้าสังกัด

“หน่วยงาน” หมายความว่า หน่วยงานภายในระดับต่ำกว่ากรมของส่วนราชการและให้หมายความรวมถึงภารกิจของหน่วยงานหรือของส่วนราชการด้วย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการอำนวยการหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการหรือผู้บริหารสูงสุดซึ่งเรียกชื่ออย่างอื่นของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

“ผู้มีอำนาจควบคุม” หมายความว่า

(๑) หัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัด ในกรณีที่หน่วยบริการรูปแบบพิเศษบริหารงานโดยหัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัดเป็นผู้ควบคุมดูแล หรือ

(๒) คณะกรรมการ ในกรณีที่หน่วยบริการรูปแบบพิเศษบริหารงานโดยมีคณะกรรมการเป็นผู้ควบคุมดูแล

ข้อ ๕ ส่วนราชการใดประสงค์จะให้มีการบริหารงานในรูปแบบพิเศษแตกต่างจากระบบราชการ โดยแปลงสภาพหน่วยงานเดิมเป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษตามระเบียบนี้ ให้เสนอเรื่องต่อ ก.พ.ร. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ.ร. กำหนด

ข้อ ๖ ก.พ.ร. จะให้ความเห็นชอบตามข้อ ๕ ได้ต้องปรากฏว่า

(๑) หน่วยงานดังกล่าวมีขีดความสามารถที่นอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ให้แก่ส่วนราชการนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของส่วนราชการแล้วยังสามารถใช้วัสดุ อุปกรณ์ หรือทรัพยากรอื่นใดของหน่วยงานนั้นให้บริการแก่ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือเอกชนได้ด้วย

(๒) เมื่อมีการแปลงสภาพหน่วยงานนั้นเป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษตามระเบียบนี้แล้ว จะก่อให้เกิดความคล่องตัว คู่แข่ง และลดค่าใช้จ่ายภาครัฐยิ่งขึ้น และ

(๓) มีการปรับโครงสร้างของส่วนราชการให้สอดคล้องกับการแปลงสภาพหน่วยงานเป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

เมื่อ ก.พ.ร. ให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ ก.พ.ร. นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณานุมัติและประกาศการแปลงสภาพเป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษในราชกิจจานุเบกษา

ให้หน่วยงานที่แปลงสภาพเป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษมีการบริหารงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบนี้

ข้อ ๗ การดำเนินงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษตามระเบียบนี้ต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริการภาครัฐเป็นสำคัญ และเมื่อมีกำลังผลิตหรือขีดความสามารถเหลืออยู่จึงจะให้บริการแก่ประชาชนได้ ทั้งนี้ ให้เป็นหน้าที่ของผู้มีอำนาจควบคุมในการวางหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการให้บริการแก่ประชาชนเพื่อมิให้เป็นการแข่งขันกับภาคเอกชนด้วย

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดกำหนดเป้าหมาย ปริมาณงานบริการที่ส่วนราชการเจ้าสังกัดประสงค์จะให้บริการจากหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ และ แจ้งให้หน่วยบริการรูปแบบพิเศษทราบล่วงหน้าเป็นประจำทุกปีงบประมาณ

ข้อ ๘ ส่วนราชการเจ้าสังกัดจะตั้งงบประมาณเพื่ออุดหนุนหน่วยบริการรูปแบบพิเศษไม่ได้ เว้นแต่เป็นงบประมาณสำหรับค่าตอบแทนหรือค่าบริการในการให้บริการของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ หรือค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรก

วิธีการคิดค่าตอบแทนหรือค่าบริการตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ที่กระทรวงการคลังให้ความเห็นชอบ

ข้อ ๙ หน่วยบริการรูปแบบพิเศษที่จัดตั้งขึ้น จะให้อยู่ในความควบคุมดูแลโดยตรง ของหัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัด หรือจะให้มีคณะกรรมการเป็นผู้ควบคุมดูแลและรายงานผลการดำเนินงานต่อหัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัดก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่หัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัดกำหนด

ในกรณีที่มีคณะกรรมการเป็นผู้ควบคุมดูแลหน่วยบริการรูปแบบพิเศษให้คณะกรรมการ ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการอื่นไม่เกินห้าคนซึ่งหัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัดแต่งตั้ง ตามความเหมาะสมกับภารกิจของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ ทั้งนี้ หัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัด จะดำรงตำแหน่งประธานกรรมการก็ได้

การประชุมและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ ๑๐ ให้หน่วยบริการรูปแบบพิเศษมีอิสระในการบริหารงานจากส่วนราชการเจ้าสังกัด แต่ยังคงเป็นกิจการและเป็นส่วนหนึ่งของส่วนราชการเจ้าสังกัด และให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้า ส่วนราชการเจ้าสังกัดที่จะต้องให้บริการของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

ในกรณีที่ส่วนราชการเจ้าสังกัดเห็นว่าค่าตอบแทนหรือค่าบริการของหน่วยบริการรูปแบบ พิเศษสูงเกินสมควรหรือคุณภาพของการบริการไม่ดีเท่าที่ควร จะสั่งให้ลดค่าตอบแทนหรือค่าบริการ หรือปรับปรุงคุณภาพของการบริการภายในเวลาที่กำหนดก็ได้

ข้อ ๑๑ ในหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ ให้มีผู้อำนวยการคนหนึ่งซึ่งผู้มีอำนาจควบคุมแต่งตั้ง จากบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับภารกิจของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

ในการแต่งตั้งผู้อำนวยการ ให้ผู้มีอำนาจควบคุมดำเนินการสรรหาจากข้าราชการ เจ้าหน้าที่ ของรัฐ หรือบุคคลอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ผู้มีอำนาจควบคุมกำหนด

ในกรณีที่ข้าราชการได้รับการสรรหาให้เป็นผู้อำนวยการ ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดของข้าราชการผู้นั้นสั่งให้ข้าราชการดังกล่าวมาปฏิบัติงานในหน่วยบริการรูปแบบพิเศษตามพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์การสั่งให้ข้าราชการไปทำการซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ พ.ศ. ๒๕๓๐

ให้เป็นหน้าที่ของผู้ผู้อำนวยการที่จะจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปีเสนอผู้มีอำนาจควบคุม เพื่อแสดงแนวทางการปฏิบัติงาน การพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการใช้ทรัพยากรและการจัดหารายได้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

ข้อ ๑๒ ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่และรับผิดชอบในกิจการของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้มีอำนาจควบคุมกำหนดและในกรณีที่คณะกรรมการกำหนดต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัดด้วย

ให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัดมอบอำนาจในการบริหาร การจัดทำนิติกรรม การดำเนินคดี และการฟ้องคดี หรือการอื่นใดในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ ให้แก่ผู้อำนวยการเพื่อให้บริหารงานหน่วยบริการรูปแบบพิเศษได้โดยอิสระแทนส่วนราชการเจ้าสังกัดนั้น

ในกรณีที่ไม่อมอบอำนาจตามวรรคสองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินได้ ให้ดำเนินการมอบอำนาจตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ข้อ ๑๓ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยบริการรูปแบบพิเศษต้องไม่ใช่ข้าราชการหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการประจำของส่วนราชการนั้น เว้นแต่ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ หัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัดโดยคำร้องของผู้ผู้อำนวยการจะสั่งให้บุคคลดังกล่าวไปปฏิบัติงานในหน่วยบริการรูปแบบพิเศษตามระยะเวลาที่กำหนดก็ได้ โดยให้ดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์การสั่งให้ข้าราชการไปทำการซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ พ.ศ. ๒๕๓๐

การบรรจุและแต่งตั้ง การบังคับบัญชา และการบริหารงานบุคคลอื่น ของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ผู้อำนวยการตามระเบียบที่ผู้มีอำนาจควบคุมกำหนด

การกำหนดอัตราค่าจ้างของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยบริการรูปแบบพิเศษให้คำนึงถึงประสิทธิภาพและรายได้ของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ และอัตราเงินเดือนหรือค่าจ้างทั่วไปในลักษณะงานที่งานเดียวกัน

ข้อ ๑๔ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน ให้ผู้มีอำนาจควบคุมวางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษขึ้นใช้บังคับไว้เป็นการเฉพาะ โดยไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของทางราชการที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป

ระเบียบตามวรรคหนึ่งต้องไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคในการปฏิบัติงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ และอย่างน้อยต้องมีระเบียบในเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) ระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารทั่วไป
- (๒) ระเบียบเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการการเงิน การพัสดุ และทรัพย์สิน
- (๓) ระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นแก่ผู้ปฏิบัติงาน

(๔) ระเบียบเกี่ยวกับการตรวจสอบและการประเมินผลการดำเนินงาน

ข้อ ๑๕ ระเบียบของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างหรือเกี่ยวกับการเงินให้ส่งให้กระทรวงการคลังทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ออกระเบียบและถ้ากระทรวงการคลังเห็นว่าระเบียบนั้นขัดต่อกฎหมายหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ให้มีหนังสือโต้แย้งพร้อมเหตุผลไปยังส่วนราชการเจ้าสังกัดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ในกรณีที่ส่วนราชการเจ้าสังกัดไม่เห็นชอบด้วยกับข้อโต้แย้งดังกล่าว ให้เสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อวินิจฉัย

ในกรณีที่มิมีกฎหมายกำหนดให้ส่วนราชการใดมีอำนาจออกกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ และกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษตามระเบียบนี้ ให้ส่วนราชการนั้นดำเนินการแก้ไขกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับนั้น เพื่อมิให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานโดยอิสระของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษตามระเบียบนี้ ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจาก ก.พ.ร.

ข้อ ๑๖ เงินอุดหนุนที่ได้รับตามข้อ ๘ และรายได้ที่ได้รับจากการให้บริการทั้งปวงให้หน่วยบริการรูปแบบพิเศษมีสิทธิเก็บรักษาไว้และนำไปใช้ในกิจการของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษได้ ตามระเบียบที่ผู้มีอำนาจควบคุมกำหนด

ให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัดจัดทำรายงานการรับและจ่ายเงินรายได้ตามวรรคหนึ่งเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเมื่อสิ้นปีงบประมาณทุกสิ้นปีงบประมาณ

เงินรายได้ตามวรรคหนึ่งที่เป็นเงินอุดหนุนจากส่วนราชการเจ้าสังกัดจะนำมาจัดสรรเป็นเงินเพิ่มพิเศษหรือเงินรางวัลให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยบริการรูปแบบพิเศษมิได้

ข้อ ๑๗ ให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานต่อ ก.พ.ร. ตามระยะเวลาที่ ก.พ.ร. กำหนด และให้ ก.พ.ร. ศึกษาและวิเคราะห์รายงานดังกล่าวเพื่อนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาโครงสร้างและระบบการปฏิบัติงานของทางราชการ

ข้อ ๑๘ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ ให้ ก.พ.ร. ร่วมมือกับส่วนราชการเจ้าสังกัดในการประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

ข้อ ๑๙ ในกรณีที่ส่วนราชการเจ้าสังกัดไม่ประสงค์จะดำเนินงานหน่วยบริการรูปแบบพิเศษต่อไป หรือเมื่อผลการประเมินตามข้อ ๑๘ ปรากฏว่าหน่วยบริการรูปแบบพิเศษใดไม่สมควรที่จะดำเนินงานต่อไป ไม่ว่าเพราะหมดความจำเป็น การดำเนินงานต่อไปไม่คุ้มค่า หรือขาดประสิทธิภาพ หรือเพราะเหตุอื่นใด ให้ ก.พ.ร. เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติให้ยุบเลิกหน่วยบริการรูปแบบพิเศษนั้น

ข้อเสนอลของ ก.พ.ร. ตามวรรคหนึ่ง ให้ระบุวิธีการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ภารกิจ และบุคลากรของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษที่จะยุบเลิกด้วย

ข้อ ๒๐ ให้หน่วยบริการรูปแบบพิเศษที่ได้ดำเนินการจัดตั้งตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษตามระเบียบนี้ด้วยต่อไป

ข้อ ๒๑ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศ ซึ่งได้ออกโดยอาศัยอำนาจตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้คงใช้บังคับได้ต่อไป ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งระเบียบนี้

ข้อ ๒๒ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

พระราชกฤษฎีกา

กำหนดหลักเกณฑ์การสั่งให้ข้าราชการไปทำการ
ซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ

พ.ศ. ๒๕๕๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

เป็นปีที่ ๖๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์การสั่งให้ข้าราชการไปทำการ ซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกา กำหนดหลักเกณฑ์การสั่งให้ข้าราชการไปทำการ ซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกา กำหนดหลักเกณฑ์การสั่งให้ข้าราชการไปทำการ ซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ พ.ศ. ๒๕๓๐

มาตรา ๔ การสั่งให้ข้าราชการไปทำการใด ๆ ซึ่งจะนับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลา ข้าราชการได้ตามมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๘๔ ต้องเป็นการสั่งให้ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศหรือเป็นการสั่งให้ไปทำการอย่างอื่น ซึ่งมีใช้การสั่งให้ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศโดยได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือปลัดกระทรวงที่รัฐมนตรีเจ้าสังกัดมอบหมาย ทั้งนี้ ให้มีระยะเวลาการไปปฏิบัติงานหรือไปทำการไม่เกินสี่ปี และการไปปฏิบัติงานหรือไปทำการดังกล่าวต้องเป็นประโยชน์แก่ทางราชการ

การสั่งให้ข้าราชการไปทำการใด ๆ ตามวรรคหนึ่ง หากมีระยะเวลาเกินหนึ่งปีให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามกฎหมายสั่งให้ข้าราชการผู้นั้นออกจากราชการและให้ถือเป็นการออกจากราชการเพื่อไปปฏิบัติงานตามมติคณะรัฐมนตรี

ให้ข้าราชการซึ่งถูกสั่งให้ไปทำการใด ๆ ตามวรรคหนึ่ง ไม่ได้รับเงินเดือนจากทางราชการ เว้นแต่อัตราเงินเดือนที่ได้รับจากองค์การระหว่างประเทศหรือหน่วยงานอื่นต่ำกว่าอัตราเงินเดือนของทางราชการที่ข้าราชการผู้นั้นได้รับอยู่ในขณะนั้น ให้มีสิทธิได้รับเงินเดือนจากทางราชการสมทบซึ่งเมื่อรวมกันแล้วไม่เกินอัตราเงินเดือนของทางราชการที่ข้าราชการผู้นั้นได้รับอยู่ในขณะนั้น

มาตรา ๕ กรณีที่ครบกำหนดเวลาสั่งให้ข้าราชการไปทำการใด ๆ หรือกรณีที่ผู้มีอำนาจพิจารณาเห็นสมควรเรียกข้าราชการซึ่งถูกสั่งให้ไปทำการใด ๆ กลับมาปฏิบัติงานก่อนระยะเวลาที่สั่งให้ไปสิ้นสุดลง ข้าราชการผู้นั้นต้องกลับมาปฏิบัติงานภายในกำหนดเวลาหรือตามคำสั่งโดยให้ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่ไม่ต่ำกว่าเดิมและรับเงินเดือนในขั้นที่ไม่ต่ำกว่าเดิมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการผู้นั้นกำหนด

มาตรา ๖ กรณีที่ครบกำหนดเวลาสั่งให้ข้าราชการไปทำการใด ๆ หรือกรณีที่ผู้มีอำนาจพิจารณาเห็นสมควรเรียกข้าราชการซึ่งถูกสั่งให้ไปทำการใด ๆ กลับมาปฏิบัติงานก่อนระยะเวลาที่สั่งให้ไปสิ้นสุดลง แต่ข้าราชการผู้นั้นไม่กลับเข้ารับราชการภายในกำหนดเวลาหรือตามคำสั่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีเป็นการสั่งให้ข้าราชการไปทำการใด ๆ ที่มีระยะเวลาเกินหนึ่งปีซึ่งผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามกฎหมายได้สั่งให้ข้าราชการผู้นั้นออกจากราชการตามมาตรา ๔ วรรคสอง ให้ถือว่าข้าราชการผู้นั้นออกจากราชการตั้งแต่วันที่สั่งให้ข้าราชการผู้นั้นไปทำการใด ๆ โดยให้ถือว่าตำแหน่งของข้าราชการผู้นั้นเป็นตำแหน่งว่าง

(๒) กรณีเป็นการสั่งให้ข้าราชการไปทำการใด ๆ ที่มีระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี หากข้าราชการผู้นั้นไม่กลับมาปฏิบัติงานเป็นเวลาเกินสิบห้าวันนับแต่วันครบกำหนดเวลาหรือตามคำสั่ง โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าข้าราชการผู้นั้นละทิ้งหน้าที่ราชการ จักต้องได้รับโทษทางวินัย เว้นแต่มีเหตุอันควรงดโทษตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๗ ข้าราชการซึ่งถูกสั่งให้ไปทำการใด ๆ จะต้องมีความสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) เป็นข้าราชการประจำตลอดมา เป็นระยะเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี

(๒) เป็นผู้ที่มิอายุไม่เกินห้าสิบสองปีบริบูรณ์ นับถึงวันที่ได้รับอนุมัติให้ไปทำการใด ๆ

(๓) มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสม มีความประพฤติเรียบร้อย และไม่อยู่ในระหว่างถูกดำเนินการทางวินัย

(๔) สำหรับผู้ที่เคยไปทำการใด ๆ มาก่อนแล้ว จะต้องเป็นเวลาปฏิบัติราชการไม่น้อยกว่าสองปี นับแต่วันกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหลังจากที่เดินทางกลับจากการไปทำการใด ๆ ครั้งสุดท้าย

มาตรา ๘ การสั่งให้ข้าราชการไปทำการใด ๆ ในหน่วยงานที่มีใช้องค์กรระหว่างประเทศ หน่วยงานนั้นต้องเป็นหน่วยงานลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) เป็นสำนักงานเลขาธิการหรือสถาบันภายในกรอบความร่วมมือด้านพหุภาคี

(๒) เป็นองค์กรเอกชนต่างประเทศตามที่กระทรวงการต่างประเทศกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(๓) เป็นฝ่ายธุรการขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

(๔) เป็นรัฐวิสาหกิจ

(๕) เป็นองค์การมหาชน

(๖) เป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

(๗) เป็นหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะของหน่วยงาน

(๘) เป็นหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี เพื่อให้มีการบริหารที่คล่องตัว แยกจากส่วนราชการ

มาตรา ๙ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องสั่งให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในองค์กรระหว่างประเทศ หรือไปทำการอย่างอื่นนอกเหนือไปจากที่กำหนดในมาตรา ๔ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ หากรัฐมนตรีเจ้าสังกัดพิจารณาเห็นว่ากรอนุญาติให้ไปปฏิบัติงานหรือไปทำการดังกล่าว มีเหตุอันสมควรและเป็นประโยชน์แก่ทางราชการอย่างยิ่ง ก็อาจพิจารณาอนุญาติให้ไปปฏิบัติงานหรือไปทำการดังกล่าวได้